

ABONAMENTUL

pe an . 24 Cor.
pe semestr. . 12 "
pe o lună . 2 "

Preț de Distribuție

pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
București . 10 Cor.

Preț de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrisurile nu se îna-
păzesc.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Crimele senzualismului.

În săptămâna aceasta au început să se joace înaintea ochilor noștri două dintre cele mai zguduitoare tragedii ale vieții omenesci: Una în depărtatul Paris, în învălmășala amețitoare a Capitalei lumii, cealaltă în mijlocul unui modest orașel de provincie de pe pusta Ungariei, în ungurescul Szabadka.

Desfășurarea acțiunii acestor înfiorătoare drame a fost urmărită dela începutul ei și până astăzi, cu o nervoasă curiozitate de toată lumea dornică de senzații. Iar acum, când aceasta acțiune și-a ajuns apogeul, când eroinele celor două drame stau pe punctul culminant al rolului lor odios și revoltător în același timp, lumea, care e ținută de atâta vreme în o continuă agitație sufletească începe să judece în mod obiectiv mobilul faptelor și se întreabă, dacă aceste două femei au dreptul să fie redat societății omenesci, sau merită exilul pentru totdeauna din mijlocul ei. Părerile asupra acestor alternative pot fi împărțite, pentru că judecătorul, sufletul ființei noastre, trăiește în medii diferite și nu se impresionează în mod egal.

Pornind dela considerațiuni de ordin moral, va trebui să recunoaștem că societatea cultă din zilele noastre începe a aluneca pe un plan de decadentă dintre cele mai îngrijitoare. Senzualismul scîrbos, care a schițat în cele mai triste culori epoca de deca-

dență și de ruină a Imperiului roman, apare în secolul acesta de lumină și de înălțare pe toate terenele cu o și mai îndrăjită furie și supt formele cele mai abjecte.

Germania nu s'a spălat încă de rușinea, ce a aruncat-o asupra ei respingătoarele îndeletniciri sensuale, ce se operau pe o scară întinsă până aproape de treptele tronului.

Un omor recent săvârșit între cele mai scandaloase împrejurări în inima Capitalei Ungariei, este chemat să illustreze odată mai mult ruina morală a societății culte omenesci și degenerarea, de care aceasta se face vinovată.

De aceea grăim un adevăr netăgăduit, când susținem, că senzualismul dus la extrem este pentru omenire un pericol tot atât de mare ca și alcoolismul. Ravagiile care le operează în sinul societății aceste două flagele nu diferă întru nimic prin gravitatea și urmările lor dezastruoase.

S'a spus că criminalitatea crește alături cu dezvoltarea alcoolismului. În aceeași ordine de idei putem zice, că criminalitatea este în mod uimitor influențată de excesurile senzuale, care sînt motive patologice și prin urmare își au forma lor de a o provoca.

De aceea vedem, că în dosul celor mai multe cazuri moderne de crimă, stă: femeia, femeia bolnavă, femeia isterică, femeia cuprinsă de accese de senzualism, ea, care în urma fizicului ei este totdeauna mai ex-

pusă influinței patologice a pasiunilor omenesci.

Aruncând o privire cercetătoare asupra cazurilor recente de crimele făptuite în pătură cultă a omenirii, nu vom întârzia să scoatem la iveală argumentele necesare la susținerea tezei noastre.

Cazul miliardarului american Harry Thaw, care din cauza soției sale isterice trase șapte gloanțe de revolver în pieptul adversarului său, ne este proaspăt încă în memorie.

Tullio Murri ucide pe cumnatul său pentru a întreține relații senzuale dintre cele mai condamnabile cu propria sa soră.

Veneția Dogilor a fost acum doi ani teatrul celei mai oribile tragedii, atunci când contesa rusă Tarnowska omoară cu ajutorul celor doi amanți ai săi pe bărbatul ei.

Și acum cele două cazuri recente, vin să completeze seria aceasta tristă de omoruri datorite unei decadente morale a societății omenesci.

După ce am ajuns să stabilim mobilul criminalității moderne ni-se impune datoria să ne declarăm și asupra verdictelor, ce se dau în general, și vom zice, că în anumite cazuri aceste verdicte sînt contra aprecierii opiniei publice și o jicnesc chiar.

Tratamentul blând, stabilit, ca teasă generală de criminalistul Cesare di Beccaria în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și teoria susținută de marele criminalist Lombroso în ochii căruia criminalul este mai mult un bolnav, deci iresponsabil, decât

Albumul dlui Comșa.

Artă națională.

De Marilina Bocu.

Cui poate să nu-i placă ce e frumos? E lăsat de bunul Dumnezeu, în sufletul fiecărui om, acel nu știu ce duios, ce ne înmoaie inima, ne mișcă nervii vibrându-i, ne destinde chipul și ne înseamnă fruntea, așternând suris pe buze și lumina veseliei în priviri. — E taina nepătrunsă a vrăjei frumosului creat, e farmecul misterios ce ne învăluie ființa înflăcărand făclia minții și înălțându-ne puterea sufletului, sus, de tot sus, — ne lasă muți. Iubim astfel natura când sântem apropiați de minunățiile și frumusețile ei și tot astfel iubim faptele încântătoare ale firii, cu toate darurile sale; — cântul, sublimul glas omenesc ce întrece măiestria cântăreților naturii și divinile mâni ale regelui naturii, în mlădierea căror forță darului firesc ascunde toată splendoarea impunătoare a artei.

Atât de mititei cum sântem noi, o biată fragedă mlădiță lângă arborele gigantic al marilor popoare, avem o calitate frumoasă, buni la inimă ne place frumosul.

Am răsărit ca o floare sălbatică pe colț de stâncă, în fundul văilor și mângăiați doar de albastrul cerului, natura ne-a făcut visători. Nu ne-am născut plângând o melodie ca Italianul, dar ne-am trezit iubind florile și astfel iubim tot ce-i frumos. Legende vârfurilor din Carpați ne spun poveștile minunate ale păstorilor căzuți în

fund de prăpăstii de dragul unei floricele acățate spre abis. Născuți supt stele, crescuți în plaurile cu flori, păstorii s'au resfătat în frumusețile sălbatice ale munților, frumoși și tari ca brazil ce-i adăposteau. Ochii lor ce împrumutase limpezimea izvoarelor și strălucirea razelor de lumină nu cunoșteau alte frumuseți afară de priveliștile răsăriturilor și apusurilor de soare pe înălțimile vârfurilor și sufletele lor fără întristare se bucurau fericite la flece altă floare găsită.

Și-au îngănat dragostea în cântec de frunză și când singurătatea îi copleșea, mărindu-le dragul cositelor galbene și ochilor de cicoare, în vîersul fluierat al doinei creată din simțul inimilor lor și au plâns ei tot focul dorului și toată frământarea jalei pustului.

Și'n visurile neturburate, — firul ierbei, ațintit ceasuri de-a rând, formele florilor cu toate liniile și vinișoarele lor, cu împetrișarea vie a coloritului lor supt albastrul miezului zilei, ca și'n purpuriul aurorei de dimineață, a prins în privirile lor magia frumuseții lor, desăvârșite, prin icoanele viu repetate zi de zi, înaintea agerimei și iscusinței lor de făpturi sănătoase. Dela păstorii din Carpați a isvorât în susur melodios curat și limpede ca mărgharintul, vinele artei noastre naționale. Traiul zilnic cu tot pitorescul lor, au hrănit copiii basmelor de unde a răsărit, poezia populară, dorurile lor au născut doina duioasă și hărănică dibăciei isteților păstori au creat arta sculpturii românești, pornită din izvoarele creștăturilor de pe bățele lor.

Am rămas ciasuri întregi în admirație 'nainte ori-cărei frumuseți artistice, fie aceia pictură, sculp-

tură sau lucru de mână, ori de ce natră ar fi fost și m'a urmărit zile de-a rând o frumusețe a lui Corregio

Dar nu-mi aduc aminte să mi-se fi încălzit inima mai cu drag ca atunci când am avut 'nainte-mi un petec de velină veche, cu splendide motive românești, o ile, vre-o cretință, furcă, ploscă sau altă mobilă cu sculpturi și înflorituri în coloritul alcătuit cu originalitatea și caracterul adevăratei arte naționale. Nu este perfecțiunea sau desăvârșirea în artă, care mișcă totdeauna, ci mândria și orgoliul acela de om, ambiția și în sfârșit deplina mulțumire sufletească ce-ți dă satisfacția completă de a fi văzut un obiect artistic exclusiv din sorgința și cu caracterul propriu artei tale naționale. Răsfoiesc de câteva minute o carte de mare preț: albumul artistic de creștături în lemn întocmit de d. D. Mitrie Comșa, profesor la seminarul Andreian din Sibiu. Albumul conține patru-zeci și una de tabele cromolitografiate înfățișând două-sute-patru-zeci și trei de obiecte, furci de tors, cruciulițe, prisnele, băte, spezeze de tronuri, scaune și laviți, cruci, căpcele, ploști și alte vase.

Albumul este editat foarte elegant, pe carton velin alb și planșele fotografice admirabil reușite, cromolitografiate în culoarea lemnului, păstrând nuanța negrului prafului de cărbune din scobiturile creștăturilor, celace redă perfect imaginea artistică a fiecărui obiect în parte, cu toată bogăția superbă a migălelor artei acesteia. Parte din furci, bunioară cele în format cu coarne sânt, redat chiar în culorile originale, în roșu și albastru, coloritul înfloriturilor fiind alcătuite, can-

vinovat, nu pot fi aplicate pentru toate cazurile de crimă, așa cum se obișnuiește a se face, fără ca societatea să nu sufere pe urma acestor tratamente de multe ori greșite.

Căci dacă un țaran omoară, pentru o palmă de loc pe vecinul său, fapta lui merită poate mai puțin oprobriu public, decât aceea a ucigașei, care își sugrumă bărbatul pentru a putea în deplină libertate să guste din plăcerile lumesti.

Pentru a fi drepti, va trebui deci să punem totdeauna în cumpăna unei judecări nepărtinitoare faptele și să măsurăm verdictele în raport cu gravitatea lor.

Spunem aceste lucruri, pentru că ne surprinde atmosfera favorabilă ce s'a încins în jurul eroinelor celor două drame recente.

Dar ar fi lipsită de orice logică juridică achitarea unei doamne Steinheil, pentru că aceasta a jucat un rol important în înalta societate franceză, ori declararea nevinovăției unei Haverda Mariska, numai pentru că aceasta femeie, care cu un cinism revoltător provoacă omorirea mamei sale, se face plăcută prin manierele și fizicul ei înaintea ju așilor.

Faptele rele, oricare ar fi mobilul lor, nu trebuiesc puse supt aripa ocrotitoare a nici unei teze stabilite pe umanitarism, care în anumite cazuri poate deveni un pericol pentru educația societății.

Situația din Austria. Corespondentul nostru din Viena ne comunică:

Situația politică continuă a fi nesigură. Deși sântem în plină criză ministerială și parlamentară, atenția oamenilor politici se îndreaptă mai mult spre criza ungară, decât spre cea austriacă.

Consiliul de miniștri ungurești este așteptat cu nerăbdare. Toți oamenii politici serioși cari și dau seama de imensa influență ce au asupra crizei din Ungaria, neînțelegerile din sânul guvernului și parlamentului austriac, regretă că s'a dat ungarilor o armă atât de puternică. Chiar și între slavii, nu numai polonii, dar și mulți cehi sânt de părere că obstrucția ar trebui încetată.

În chipul ouălor încondeiate, de Paști, cum sânt cele din comitatul Sibulului, de prin părțile Cisnădiei. Toate aceste obiecte, luat fiecare în parte, sânt bucăți de valoare, fără deosebire de caracter, căci sânt în toate variațiile: înflorate și într'acestea formele sânt atât de diferite, așa de frumoase și natural țelate, ca și când ar fi tiparul celei de pe câmp, mușetelul și steluța, floarea aceia albă, a păstorului asemenea celei de mirt; apoi furci cu și fără coarne și băte, împistrite (împestrițate) la acestea motivele sânt un fel de bobușoare rotunde, alcătuite în figuri geometrice, mărginite și închise în alte rânduri de șerpuleți tăiați cu o așa exactitudine și într'asa armonie de forme, încât nici în sculpturile îndatate ale podoabelor Domului din Milan nu poți găsi mai multă scrupulositate; altele împuiate, într'acestea motivele sânt niște găurele și zigzacuri din liniuțe dese și fine așezate în inimioare colțuroase, un fel de ajur crestă în lemn cu atâta delicatețe, încât întrece cu mult măiestria variațiilor celor cusuteor pe pânzeturii.

Sânt altele, mizdrite din comitatul Albei-Infe-

Dar regulamentul camerei este astfel încât un număr foarte mic de deputați e în stare să obstrueze orice lucrare parlamentară până la infinit.

Și acum între 516 deputați nu-i greu să se găsească o duzină, două, de nebuni, toată bună-volnța imensei majorități e de prisos. Așa că trebuie să mai treacă multă vreme până la relucerea unei activități parlamentare regulate. Până atunci, nici nu se poate prevedea ce evenimente s'ar putea petrece în Ungaria.

Urmările vizitei Țarului în Italia.

Tripla alianță. — Schimbare de politică externă.

Cu precauțiunile cari au fost luate la venire, și după o ședere de numai două zile și jumătate, Țarul a părăsit «bella Italia» și a plecat spre înfinsul său imperiu, urmând o cale lungă, o cale de înconjur, ocolind cu intenție Austro-Ungaria.

Pentru ce a venit Țarul în Italia, înfruntând această lungă călătorie, cu toate oboselile și pericolele sale?

Pentru o vizită de curtenie, răspund discreții oameni politici și gazetele serioase și moderate; pe când celelalte gazete, împreună cu socialistul «Avanti!» văd în această vizită o provocare la adresa Austriei.

Este aceasta o provocare?

Să vedem:

Rusia, are tot dreptul să fie supărată pe Austria, din pricina loviturii ce aceasta a făcut în Balcani, cu anexarea Bosniei și Herțegovinei, lovitură care puțin a lipsit să nu aducă după sine un războiu. Dacă Rusia nu ar fi fost slăbită foarte mult prin războiul japonez și prin revoluțiile și fierberile interne, desigur că ar fi tras sabia și ar fi pornit contra Austriei; dar puternice motive interne au silit pe Rusia să nu se miște, ba ceva mai mult, au făcut-o să impuie Serbiei gălăgioase să se liniștească și să se mulțamească cu promisiunea de *statu quo* în viitor.

Pe de altă parte, ajutorul ce Austria a dat Bulgariei, în momentul proclamării regatului, făcea ca acest stat să fie de partea Austriei, deci în Balcani, un stat. Bulgaria, nu ar fi fost de partea politicii rusești. Și aceasta însemnează mult, pentru că Bulgaria, făcând parte din rasa slavă, nu putea pentru un moment — să întoarcă spatele binefăcătoarei sale.

Pe de altă parte, Turcia era în plină perioadă

de transformare și nu se putea pune nici o bază pe acțiunea externă a imperiului otoman.

Momentul acesta, a fost dureros pentru Rusia, și mai dureros a fost pentru ea, să aprobe schimbarea din peninsula balcanică.

Ce se întâmplă însă în cealaltă parte a Europei?

Italia se apropie de Franța și legăturile ostile ce existau între aceste două state se transformă — după vizita regelui Eduard în Italia — în legături de prietenie; legături cari sânt în strânsă relație cu prietenia ce există între Anglia și Franța.

Franța este aliata Rusiei, deci o apropiere prietenească se face fatal, între Rusia și Anglia.

Prin urmare o alianță de patru puteri se pregătea, o alianță în care se cuprindea și Italia, care în urma tratatului de acum opt ani, face parte din tripla alianță.

În 1912, se va isprăvi contractul triplei alianțe; ce se va face Italia?

Interesele economice italiene sânt mari în peninsula Balcanică, interesele Rusiei și mai mari, deci profitând de acest fapt și de lovitura cu Bosnia, Rusia face primul pas spre o alianță ruso-italiană.

În toasturile celor doi suverani la Racconigi, nu s'a accentuat decât menținerea *statului quo* în Balcani, și a păcii generale.

Este amenințată pacea generală dacă Italia ar ieși din tripla alianță?

Sigur că da. Căci, dacă Italia, fiind în triplă poate să se opuiască la oricare pas de cucerire al Austriei spre Salonic, cu atât mai mult se poate opune, conservând această alianță, și întărită de noua prietenie rusească.

Dacă Italia ar eși din triplă, orice pas austriac ar fi oprit cu forța, deci promisiunile de menținere a păcii generale, se spulberă ca norii, Rusia neașteptând decât momentul favorabil ca să tragă sabia ce a fost silită s'o ție în teacă.

Pe de altă parte, legăturile ruso-franco-engeleze, sânt un sprijin mai mult, în menținerea *statului quo* în Balcani, mai ales când interesele Italiei, ar fi știrbite, și când aceasta ar face apel la prietenii sale, pentru menținerea intactă a acestor interese.

Cu toate că orizontul politic pare să fi luat o altă formă, cu toate că țarul bulgarilor făcea o vizită în Serbia în momentul când Țarul rușilor era în Italia, cu toate că discursul coroanei la deschiderea camerei bulgare a fost plin de osanale la adresa Rusiei, totuși, politica externă italiană, trebuie să fie tot cu tripla alianță.

De altmintrelea, gazetele englezești, despre vizita Țarului în Italia, nu au vorbit decât târziu și

rioare, prin părțile Aiudu ui cu motive miniatrisate, în puncte ușoare, cu stele și gropițe despărțite de linii în romburi, de o finețe ce rivalizează cu danțelele de Burano. Altele ferecate, crestate în colțșori mărunți ajurați, cu reliefuri dungate și cu desemnuri de o rară perfecțiune; și în sfârșit altele, sămcelite și zugrăvite, pe întreg corpul fureei sau prâsnelului un fel de înțepături distribuite și separate în roate, printre cari vin tăiate cruci înflorate și stele. Toate aceste obiecte de așa admirabilă execuție ca armonie de linii și forme de o așa originalitate de dispoziții și mai ales de un gust atât de rafinat și deosebit încât rămâi uimit.

Să crezi că furca, păpușarul sau, băta aceia e opera unui păstor sălbatec sau vre-unui țaran de toate zilele ori să afirmi că nu poate fi decât mănuierea unei celebrități artistice, consumate în artă. Este ceva cu adevărat atât de surprinzător și atât de mareț frumos, încât nu numai ți se încălzește sufletul de bucurie și mulțumire, dar îți crește filnța și ți-se înalță mândria să șii că arta aceasta este a ta, a țării, a neamului tău.

E o mare fericire pentru sufletele noastre de români cari iubim frumosul. Și fie inspirația acestor modești artiști, ochii negri sau albaștri a surioarei sau logodnicei pentru cari mâna aspră a migălit furca de tors, s'au necesitatea de a și fi umplut lungile zile de pustiu în ținuturile cu flori, nestăpânite decât de bunul Dumnezeu, — lor, acestor artiști sălbatici trebuie să ne plecăm simțirea inimilor, și să le închinăm omagiile noastre, inspirațiilor lor, a căror opere, dor, pe cei în mijlocul cărora trăim fără să fim iubiți, pentru că trebuie să ni-se recunoască un pitoresc, un frumos de care nu putem fi despoiați în ciuda tuturor puterilor inimice.

D. Dimitrie Comșa cu tolagul pribegiei, colindând întregi ținuturile românești ca să adune aceste netăgăduite opere de artă a săvârșit o lucrare pentru care trebuie să-i fim adânc recunoscători. Fără trâmbețe, trudind cu răbdare, el ne servește arta națională cu atâta jertfire și cu așa frumoasă izbândă!

FEIWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de birouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratis și porte franco.

nu au sfătuit pe Italia decât menținerea politice triplei-alianțe, și să se noteze bine, că Anglia este — dacă nu aliata — prietena Rusiei.

După această întâlnire dintre țar și regele Victor Emanoil, spiritele toate sânt agitate, și toți se căznesc să vadă mai mult decât ceea ce există în realitate; dar peste un an, peste doi, când va veni vremea să se reînnoiască tractatul triplei-alianțe, atunci se va vedea calea cea bună pe care o va lua Italia și care nu va fi alta decât conservarea legăturilor cu tripla.

Șovinismul în liceul reformat din Aiud.

Maghiarizarea meseriașilor noștri: Condamnarea unui avocat ungur defraudant.

Aiud, 3 Noemvrie 1909.

Contele Paul Szapáry în vorbirea sa program, ținută cu ocaziunea constituirii partidului social-creslin, a recunoscut îndreptățirea școalelor confessionale nemaghiare, zicând, că instrucțiunea religioasă-morală e baza cea mai sigură a societății omenești. Nu știu, din convingere a făcut această mărturisire, sau și a pregătit momeala politică, ca să câștige cât mai mulți aderenți pe seama noului său partid. Un lucru însă e neîndoios, că în programe și mai ales cu prilejul vânătoarelor (ca și prezidentul parlamentului), mai recunosc și îndreptățirea instrucțiunii în limba confesională. Când vine însă la executare corifeii se lapadă de fătu lor. Asta ne miră și nu prea mult, fiind deja obișnuși cu enunțările lor.

Ne surprinde și ne revoltă însă dujmănoasa ținută a acelor directori și profesori, cari nesocotindu-și chemarea lor umanitară, se fac uneltele celui mai descreerat șovinism.

În raport cu numărul mare al poporului nostru, neavând decât vr'o câteva licee românești, tinerii noștri, lipsiți și de mijloace, sânt constrânși a frecventa liceele maghiare. La înscriere nu li-se făceau până acum piedeci. Acum de vre-o câțiva ani însă institutele maghiare și-au schimbat vechia față generoasă. Între aceste licee, devenite din pepinerie umaniste, răsadnițe de ură și intoleranță, locul dintâi, credem că-l ocupă liceul reformat de aici.

Știm, că extrasul de bottez, eliberat în toată regula în limba noastră bisericească, e valabil la armată, judecătorie și la toate forurile. Directorul gimnazial, d. Fogarasy, s'a pus însă mai pe sus de lege. Înainte de toate, a pretins dela elevii, ce voiau să se înscrie, să prezinte atestatul de bottez în traducere maghiară, legalizată de notarul public.

Fără împlinirea acestei condițiuni n'a voit să înscrie nici un școlar român. Pune-te acum, tu sermane țaran, venit din depărtări; cu micul băiat să-l înveți carte, și aleargă pe la necunoscutul domn notar public și din puținii tăi bani cheltuiiești 8—10 coroane pentru traducerea extrasului în limba maghiară, pentru timbre și taxe. Și dacă din întâmplare n'ai atâtia bani, ori nu aflu acasă pe d. notar public, întoarce-te de unde ai plecat cu băiatul.

Părintele, satisfăcând acestei nejuste pretenziuni, aleargă din nou cu copilul său la directorul liceului. Spre marea sa amărăciune se vede în fața altui zid chinezesc. Directorul spune părintelui că numai așa ar fi aplicat a-i înscrie copilul, dacă îi subscrie un reversal sau va pune degetul pe cruce, că băiatul său va învăța religunea reformată. Inzădar se roagă părintele de director, ca să i-se permită fiului său a învăța la preot românesc — inzădar, directorul nu se îndoiește.

Și directorul triumfează. Căci mulți părinți, ca să poată face ceva din copiii lor, se supun celor mai umiltoare și nejuste pretenziuni ale directorului.

Odată copilul înscriș, își poate închipui oricine, pe ce baze se face instrucțiunea! Oricât de rea veste le-a mers germanilor din Posen, cred,

că discipolii lor din nefericita noastră țară i-au trecut în privința tiranizării conștiințelor...

Aici în Aiud încă avem un număr frumos de meseriași români. Durere însă, că nefiind cine să-i grupeze într'un mănunchi, să le inspire dragoste față de neamul din care au ieșit, pe încetul să pierd în masa cea mare a meseriașilor maghiari, cari sunt bine conduși și organizați într'o puternică breslă. Zilnic ne izbim de deprimătoarele cazuri, că meseriași români, acasă în familia lor nu vorbesc românește; copiii celor mai mulți nu știu o boabă din dulcea limbă a mamei lor. Pe aceștia li putem considera de pierduți pentru neamul nostru. Drept aceea, facem apel la d-nul protopop I. Malor și la ceilalți doi preoți dela penitențiarul de stat: d-nii preoți *Aurel Pop* și *Ioan Rusu*, precum și la toți bunii români să îmbrățișeze cauza meseriașilor de aici, întrunindu-i și aducându-i la o viață românească. Face-vor? Căci încă nu e târziu!

Gândind la număruloasele lovituri, ce are să le sufere sărmanul nostru popor, întâmplător îmi cade în mână numărul dela 28 Octomvrie din foala *»Szekely Lapok«* ce apare în Murăș-Oșorhei. Și aflu în ea iarăș un lucru revoltător. Într'un articol de două coloane, cu titlul *»Advocat defraudant«* *»Caz scandalos«*, — se scriu următoarele despre mândrul avocat cavalier *Dr. Nagy Samu* din Murăș-Uioara, care trecea de un tip marcant al societății de acolo:

Judecătoria disciplinară a camerei avocației din Cluj, a ținut în 23 Octomvrie pertratarea în cauza de defraudare a avocatului *Dr. Nagy Samu* din M.-Uioara. Abia după doi ani de cercetare s'a adus în contra acestui avocat sentința de condamnare.

Românul Ioan Pîrjolea din Petrilaca-romînă, îl rugase în 1902 pe avocatul Nagy să-i mijlocească pe lângă ipotecă un împrumut de 500 cor., dela banca ungurească *Takarékpenztár* din Uioara. Din împrumutul de 500 cor. avocatul să-i plătească datoria de 300 cor. ce-o avea la banca de aici *Kisegítő Takarékp.* și totodată să-i desărcineze moșia. Avocatul, de fapt, a luat împrumutul de 500 cor. cerut de Pîrjolea, dar datoria dela *»Kisegítő«* nu i-a achitat-o. Întreagă suma a reținut-o pe sama sa. Și ca Pîrjolea să nu poată bănui nimic, avocatul a trimis regulat timp de un an interesele după datoria ce o avea Pîrjolea la banca de aici. Dar într'o zi avocatul Nagy n'a mai trimis interesele și banca *»Kisegítő«* de aici la acționat pe Pîrjolea, care trăia în convingerea că datoria de aici e achitată.

Amărîtul de Pîrjolea la împrimesuat pe Nagy pentru defraudare. Aceasta însă a negat, ba a mers așa departe în nemernicia sa, de a pus vina pe un fost contabil al băncii din Uioara, care ar fi falsificat numele avocatului Nagy, trimițînd în numele acestuia interesele după datoria ce-o avea Pîrjolea la banca de aici. În fața dovezilor zdrobitoare, avocatul a trebuit în fine să-și recunoască fapta penibilă.

A fost deci condamnat pentru delapidare la suspendarea dreptului de a-și exercita avocatura pe timp de 3 luni, la restituirea împrumutului de 500 cor. și suportarea cheltuielilor procesuale.

Dacă aceasta faptă penibilă se dovedea față de un avocat român, pedeapsa nu ar fi fost 3 luni de suspendare a dreptului de exercițiu avocațial, ci poate ani de zile și cel dintâi, care l'ar fi terfelit pe român, ar fi fost însuși mândrul avocat *Dr. Nagy*, care în fițiuca sa *»Marosujvár és vidéke«* batjocorește și atacă tot ce e român — cum l-a atacat și pe protopopul gr.-cat. *Emil Pop* din Uioara, fiindcă la aniversarea zilei împăratului s'a cântat în biserică, imnul dinastic. El comit fărădelegile și tot ei sunt cu gura mare.

Românii din ținutul Uioarei să știe de aici incolo cui își încredințează procesele.

Correspondent.

Din Bucovina.

Agitația studenților ruteni din Bucovina. Studenții ruteni au început o acțiune analoagă celei întreprinsă de studenții români, cerând înființarea unei catedre pentru istoria lor în limba ruteană.

Încă în cursul anului trecut ei au înaintat ministrului cultelor un memoriu în această privință.

Azi a avut loc o întrunire în care s'a protestat în contra faptului că, cererea rutenilor nu a fost rezolvată și s'a hotărît solidarizarea cu studenții români.

Milioanele Ungariei în Austria.

Un bărbat politic austriac scrie în *»Reichspost«* un prea caracteristic articol asupra procesului de decădere economică din Ungaria, ce se oglindește viu în budgetul prezintat zilele trecute camerei austriace, de ministrul de finanțe, cavalerul de Bilinski.

Nefastele crize politice din Ungaria provocate veșnic de orgoliul și aspirațiile transcedentate ale ungarilor, sânt o perpetuă devastățiune pentru starea economică a țării, pe care o apropie de un dezastru fatal. Viața economică a Austriei resimte deja jalnicele stări economice dela noi și budgetul prezintat în *»Reichspost«* le răsfrânge foarte elocvent. Dar să dăm cuvântul — articolului din *»Reichspost«*:

E caracteristic delirul de triumf cu care au primit ungarul expozeul ministrului de finanțe Bilinski, din care au dedus că în Austria e deficit, Partidele coaliționiste se bucură foarte de deficitul austriac. Acesta, adică cred ei, justifică felul lor de gospodărie. Dacă lui Wekerle i-va succeda să acopere în budgetul său enorm deficit, atunci ei vor declara iarăș în temeritatea lor că centrul de gravitațiune al monarhiei e din nou la Budapesta. Iar în Austria, nu va observa nimenea că, starea zdruncinată a budgetului în amândouă statele, decurge în realitate din situația economică actuală a Ungariei și din clicăria ce a pus de prezent stăpânire asupra Ungariei. Ministrul de finanțe austriac se plânge că conjuctura în industrie a încetat și că numai cu învoirea Ungariei s'ar putea reduce vămile de bucate. Cu aceasta motivează ministrul de finanțe deficitul, iar scumpetea — ministrul de comerț. Starea defavorabilă a referințelor economice în Austria, decurge, în ultima sa aniliză, din împrejurarea că puterile de cumpărare ale Ungariei scad în continuu; vămile de bucate ungurești sânt apărute de către oligarhia ungurească, care nu și poate susține situația economică decât cu vămile de bucate. O astfel de țară, din care emigrează anual peste o sută de de mii de oameni și în care supt pretextul politice naționale o jumătate a populațiunii e împiedicată în dezvoltarea ei economică, a încetat să mai fie o piață de export sănătoasă pentru activitatea economică a Austriei.

În felul acesta decl. pentru partidele austriace, nu există o chestiune mai de importanță ca chestiunea ungurească. Când în Ungaria se va fi sfârșit dominațiunea clicii de astăzi și când Ungaria va trece dela reaua gospodărie latifundiară de azi la gospodăria intensă a micilor proprietari, care să fie pusă supt scutul unei administrații, unei justiții și unor legi de impozite drepte, atunci — Austria va câștiga în ea iarăș un debitor solvabil pentru pretenșiunile ei de până aici; atunci — vor inunda iarăș spre industria austriacă milioanele din Ungaria; atunci producțiunea agricolă potențată a Ungariei va pune capăt scumpetei; atunci poverile unei armate tari — pavăza pașnică prosperării — le va suporta cu bucurie un popor întărit economic; atunci va înceta puterea pustiltoare a lozincilor de drept constituțional și atunci, și numai atunci, va deveni idela monarhiei idee populară. E de adreptul cu neputință să clădești o monarhie puternică pe un popor supt de mizerii și ajuns la sapă de lemn. Chestiunea un-

Josef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment.

Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

gurească e deci și chestiunea bunăstării popoarelor din Austria. Adevărul acesta trebuie să-l pătrundă partidele austriace și în numele lui să se unească. Partidele austriace vor purta veșnic răspunderea pentru marea greșală că din pricina lor Austria a primit rane enorme din partea politicii ungurești greșite, căreia nici când nu i-s'ar fi putut pune capăt atât de ușor ca tocmai acum.

Două preoțimi.

Noi cu drept cuvânt putem să zicem, că avem două feluri de preoți.

Preoți, cari după ce au mântuit liceul, au stat patru ani în unul din institutele noastre teologice române.

Aceștia ne sânt preoții cu pregătiri reclamate de tagma din care fac parte.

Să nu credeți, că aceștia sânt cu toții podoaba și mândria satelor noastre, îndrumătorii înțelepți, povățuitorii cuminiți ai poporului nostru, ce dibuie și azi — pe unele părți ca o oale călbejită.

Ei nu sânt cu toții la altar: duhovnici, afară: sfătuitoarii țăranului, și nu sânt în tot locul românii adevărați, de pildă în cancelaria preoțelului.

Dealtminteri noi mai avem și altfel de preoți; ei sânt înrolați dintre învățătorii noștri, cărora le-a făcut viața amară, nesuferită, șicanele nesfârșite a slujbașilor fără suflet, fără Dumnezeu.

Acestor oameni goniți de soarta vrășmașă, le a mai rămas o singură scădătură pe marea turbată a vieții, mai au un mijloc de scăpare, mijlocul de a se preoți.

Ei studiază privat doi ani și pe urmă se hlrotonesc.

Și acești preoți ajunși în fruntea satelor noastre, cu învățatură puțină, cum sânt își dau toată strădania, ca după puțină să fie la chemarea lor sfântă de făclie a satului.

Și de multe ori acești din urmă sânt mai îndrăgiți de popor, și își pricep cu mult mai bine chemarea lor, ca mulți dintre preoții cvalificați.

Și țăranul se uită la ei cu drag, și stă să-l mănânce cu ochii: avem un popă, și nu l-am da pe un colț de țeară!

Așa cere interesul neamului nostru, ca toți preoții, calificați, sau cu mai puține pregătiri să fie sentințele pururea treze și în biserică, și afară, și ori-unde s'ar afla.

Dar din nefericire noi avem și altfel de preoți; preoți trecuți prin destule școli, dar fără inimă și simț românesc.

Mulți dintre candidații la preoție, sânt trimiși prin teologii ungurești, la Ungvar, și în alte locuri. Și ce să alege din acești tineri la cap de vreme? În patru ani de zile cât înghenunchează alături de tovarășii lor slovaci, pe lepezile albe de marmură din bisericile ungurești, recitând papagalicește: »gospodi pomini« și buchisând pe bancă la dogmele latine, ei bieții de ei să mai aleg și cu altceva.

Ei își stălesc graiul zi cu zi, primesc tot mai mult o abundență de cuvinte ungurești, în detrimentul limbii proprii, se înstrăinează tot mai tare de neamul, părinții și satul lor.

Ei cari în acel mediu social corupt își uită limba, de nu pot ține o predică românească și ajunși în valurile adiminitoare a vieții, se învălmășesc cu vrășmașii noștri, le cer fetele de soții, și ele se duc bune-bucuroase. Ei bine, ce face un preot a cărei soție e o unguroaică, ce toată fella ei a înjurat, a scuipat pe țăranul din tren, din sat, ori la târguri și în oraș. Oare acest preot poate lucra pentru neamul lui? Il va lăsa sgrîpsoroaica de femeie să fie la chemarea lui de român? Nu-i va toca capul zi și noapte? Și bietul de om buimăcit de cap, pentru pacea, liniștea casei, desigur va săvârși cele mai mari păcate, fărădelegi, atentate la adresa neamului din care s'a zmulș și el. Așa nu e frumos, nu e bine. Și nu se poate să mai dăinuiască mult

starea asta nefirească, incompatibilă cu un slujitor al altarului, condamnată pentru tot laicul.

Pe viitor biserica interesată, are de a se îngriji, ca tinării candidații de preoți să și primească educația exclusiv în institute teologice române.

Am dovezi, știu cazuri concrete — vetea lărași vine din păcătosul Bihor, — cum doi preoți ce au studiat la Ungvár, — trimiși la sate pentru a păstori turma încredințată lor, iată cât de greșit și-au priceput chemarea lor.

În ajunul urui Crăciun, ei cer dela pretore jandarmi pe capul alor două sate pașnice. Și coșii vin cu penele în vânt, și cât pe aici să tragă în copiii noștri ce n'au greșit alta, decât ceea ce au auzit din gurile moșilor, părinților, să colinde în preajma praznicului mare.

Acești preoți așa au învățat pe la Ungvárul lor, colinzile noastre sunt nimicuri, prostii, reminiscențe din alte vremuri barbare.

Și acești preoți au pățit-o amândoi.

Părinții înverșunați au ridicat ciomegele și-au plătit fără milă acelora, cea au vrut să calce în picioare datinele, legea, credințele noastre strămoșești.

Iată ce strașnic e conservatismul poporului nostru. Și chiar munții să se pună în calea lui, el pe toții îi biruie. Tot acest conservatism ne-a păstrat limba: viața neamului nostru.

Și vin acum doi propovăduitori al cuvântului sfânt-românesc, și sărășesc un act de cea mai mare blasfemie pentru biserică și neam. Nu sânt preoți aceștia o plagă pe capul satelor, un blăstăm pentru toi toți.

Vedeți până unde au putut merge, oameni influențați de pseudo cultura ungurească, ce ca călău strivește și zdrobește inima și simțirea română.

Iată de ce spuneam mai sus, că avem două feluri de preoțimi: preoțime românească și-o altă preoțime unguirizată cu desăvârșire în sufletul ei, și numai la suprafață — revercandă — sânt români.

Spunețimi ce folos avem de un preot cu bacalaureatul și patru cursuri la teologie dacă el să deosește la faptele mai sus amintite?

Podul peste Dunăre.

— Dela corespondentul nostru. —

Viena, 3 Noembrie 1909.

Inginerul bulgar Sarafoff, membru în comisiunea pentru studierea chestiei înființării unui nou pod peste Dunăre, a sosit la Sofia pentru a raporta asupra mersului de până acum a tratativelor.

Sânt informat că d-sa ar fi declarat că guvernul român are tendința să zidească acel pod cât se va putea mai spre apus, adică la Calafat-Vidin.

Dacă știrea se adeverește, aceasta ar dovedi că guvernul român, s'a oprit la o soluție mijlocie, vrând să împace ambele tendințe cari se încrucicează în România. — Am arătat că Isvolsky voiește să construiască linia dela Dunăre la Adriatică, care printr'un pod peste Dunăre între România și Serbia ar pune în legătură directă sudul Rusiei cu Serbia și Muntenegru.

Pentru România această linie ar fi foarte favorabilă, căci ea ar trece pe o distanță de peste 500 kilometri pe teritoriul român și ar aduce pe aici un mare tranzit de mărfuri cari astăzi nu trec de loc prin România.

Acest proiect având însă o pronunțată tendință antiaustriacă, Aehrenthal plănuiește construirea unei alte linii care se lege Ungaria, România, Bulgaria, Turcia. Pentru această linie ar fi nevoie de un pod peste Dunăre între România și Bulgaria, la Turnu Măgurele-Nicopole, ori Zimnicea-Șiștov.

O astfel de linie ar aduce oareșicare foloase materiale României, căci ar atrage o parte din traficul Europei centrale spre Turcia, cari azi se

face prin Serbia; dar ar avea și mari primejdii, căci ar periclita transitul constituției pentru care s'au cheltuit sute de milioane.

Dacă știrea că România s'a decis să facă podul la Calafat se va adeveri, aceasta va dovedi, cum am spus, că guvernul român vrea să ia hotărârea care să împace ambele părți. Pentru Austria și Bulgaria ar fi o satisfacție, căci li-s'ar acorda podul ce-l cer; dar și pentru Serbia un pod în acel punct ar fi favorabil, căci s'ar putea la nevoie construi linia Dunărea-Adriatica, începând dela Vidin. Această linie ar trece pe o distanță de cel mult 100 km. în Bulgaria și ar intra apoi în Serbia.

Dacă diplomația rusească a reușit să capete aprobarea Turciei pentru această linie, i-va fi cu atât mai ușor să o capete și pe aceea a Bulgariei, mai ales când în urma vizitei regelui Ferdinand în Serbia, relațiile sârbo-bulgare au devenit amicale și se vorbește atâta despre o confederație balcanică.

Școala din Sita Buzău.

În numărul 186 al ziarului nostru a apărut o corespondență intitulată »Preoți slabi la hotare« prin care preoții Ion Dima și Ion Coman din comuna Sita Buzău (comit. Treiscaune) erau învinuiți că prin neglijența sau chiar cu conlucrarea lor comuna bisericască a hotărât să închidă una din școlile confesionale deși comuna ar fi în stare să ție școala, fiind destul de mare și bogată. Numiții preoți ne-au trimis încă de atunci o rectificare, dar scrisoarea fiind adresată personal unui membru care lipsea din redacție, ea nu a fost deschisă până la sosirea lui, lucru care explică această întârziere. Căprindem aici punctele de competenție din răspunsul celor doi preoți: După ei afirmațiunea că parochia Sita Buzăului numără 400 de familii este un neadevăr. Parochia numără 340 de familii, împărțiate pe o lungime de peste 13 km. în linie dreaptă, apoi pe văi și dealuri grele de umblat la distanță de 3-6 km. Laudele ce se aduc învățătorului Russu pentru munca sa, ar fi nemeritate, căci el, între altele s'a oferit singur și a vândut casele sale statului în scop de a se ridica o școală ungurească. Din afirmațiile corespondentului »Văsiu« ar fi adevărat, ce-i drept, că școala confesionala nu corespunde cerințelor legii, nu pentru că ar fi veche, ci fiindcă e lipsită de curte și e așezată în întințim. Ea a fost amenințată cu închiderea încă de trei ani.

Situația materială a locuitorilor însă nu-i strălucită, căci cei mai mulți sunt zilerii »taxaliști« ai conților și baronilor unguri. A se clădi o școală nouă e cu neputință, căci ar trebui trei școlae nouă, iar dacă s'ar ridica una singură, locuitorii mai îndepărtați de ea, au declarat din capul locului că nu vor contribui, căci, fiind prea depărtați, copiii lor nu se pot împărtași de învățatură. Cei doi preoți afirmă, că și-au făcut datoria spre a obține învoirea credincioșilor pentru susținerea școlaei, dar că silințele lor s'au sfârșit de nepăsarea credincioșilor, cum arată procesele verbale ale sinodului parochial. Capelanul Ion Coman s'a oferit să ție câte 5 zile pe săptămână școală cu copiii din cătunul Zăbrătau, 7 km. dela școală și biserică, dar autoritățile statului au refuzat învoirea lor, numind aceasta școală clandestină (zugiskola). Părintele Dima desminte de asemenea știrea că ar fi fost chemat la I. P. S. Sa mitropolitul și musturat pentru agitație, împotriva școlaei.

Credincioasul pe care l-ar fi îndemnat să pledeze în sinod împotriva școlaei a declarat singur că încă de mult iel a cerut prin îndemnul său dela inspectorul regesc înființarea unei școlae de stat. Dar în același sinod la stăruința preotului s'a hotărât susținerea școlaei în condițiile existente. Când a ieșit însă d. protopop la fața locului în sinod numai 13 credincioșii au votat pentru școală, între ei și preoții. Preotul Dima a

➤ În atențiunea învățătorilor! ➤

Colecțiunea de **recvizite economice** pentru școlaele pop. prețul 50 cor.

Mașina de calculat sistem Takáts, cu globulele acățătoare pentru cl. I. 26 cor. Mașina de calculat mică de mână, sistem Takáts o buc. 16 fil. (catalog de prețuri despre

cele mai noi modele de desemn se trimite **gratuit**. Premiat la expoziția din Cincibacricei (Pécs) **medalie de aur**. Se poate comanda la: **Takáts Endre**, învățător de stat în Györ.

făgăduit că va da ficare an 40 de cor. pentru școală.

Părintele Dima se scuză că și-a dat copii la liceu unguresc și nu românesc cu faptul că la acestea nu iese internat și că și deputații noștri ar fi ieșit români buni din școli ungurești. Aceste din urmă scuze sânt însă foarte șubrede, căci din iele ar urma ca nimeni să nu-și dea copii la școală românească, mai ales dacă la licee ungurești găsește și internat pentru copii săi — un mijloc care accelerează și mai mult maghiarizarea copiilor.

Am publicat justificarea aceasta, căci ea pare a cuprinde și multe lucruri drepte, ca bunăoară greutățile susținerii școlii într-o comună împărțită pe mare întindere. E laudabil mai ales ofertul părintelui capelan Coman de a ține școală gratuită cu copii.

Cei doi preoți vor trebui însă să ne convingă de buna lor intenție, făcând toate silințele ca măcar o parte din credincioșii lor să aibă și de aici încolo școală românească. Indiferența poporului? E datoria tocmai a preoților de a o împărții, de a lumina și însufleși poporul. Școala e proptea bisericii și dacă ea se dărâmă, biserica încă va trebui să cadă dupe ea. Aceasta mai ales într'un ținut atât de primejdios cum sânt Treiscaunele. Preoții să nu uite că sânt la margini unde primejdia e și mai mare și împrejurări extraordinare cer silinți și jertfe extraordinare!

Solemnitățile

inaugurării palatului »Tribunei«.

Noul palat al »Tribunei«, fiind acum, cu toate instalațiunile sale, definitiv terminat, întemeietorii și comitetul nostru redacțional au hotărât să-l inaugureze în mod solemn, conform obiceiului creștinesc și românesc.

Și fiindcă, am socotit că inaugurarea casei unui ziar românesc, nu poate fi o serbare numai a noastră, ci și o serbare a presei românești întregi și încâtva chiar o serbare națională, am hotărât a nu o mărgeni la niște cadre familiare, ci a-i da proporțiile largi a unei serbări naționale, la care să ne putem pofti toți prietenii, confrății din presă, sprijinitorii și cetătorii.

Termenul acestor serbări l-am fixat pe ziua de 27 Noemvrie st. n.

În aceasta zi dimineața se va face sfințirea localităților, iar în urmă va avea loc un banchet.

Seara va avea loc o audiție literară și muzicală, pe care o va organiza Reuniunea femeilor române din Arad.

Audițiunea Reuniunii, precum aflăm, rezervă publicului deosebit de plăcute senzații.

Va cânta dna Lucia Cosma.

Doamna Lucia Cosma, ca o grațioasă reverență față de publicul din Arad și împrejurimi, după o jumătate an de absență, fiind dusă la Paris, pentru studiile sale vocale, a ținut să facă aceasta favoare pentru scopul frumos urmărit de Reuniunea femeilor, cântând pentru întâia oară la noi, după noile sale studii.

Va cânta celebra arie a nebuniei din »Lucia de Lamermoor« și alte romanțe românești.

Tot cu acest prilej vom avea mulțumirea să vedem producându-se la noi încă doi artiști de valoare, un tenor și un pianist de forță, ambii cântând pentru cea dintâia dată aici, la Arad.

După audițiune va urma dans.

Se promite o seară plăcută și frumoasă cum rareori putem avea și nădăduim că avându-se în vedere în primul rând scopul nobil urmărit cu atâta zel și activitate de femeile din Arad, publicul românesc va abunda.

Fiindcă invitări speciale la concert nu se vor face, vom anunța la timp programul stabilit, al seratei artistice și dansante, precum și prețul locurilor.

Redacția »Tribunei«.

Consiliul de miniștri de azi.

Criza.

Arad, 4 Noemvrie.

În lumea politică se așteaptă cu mare neastâmpăr rezultatul consiliului de miniștri ce s'a întrunit azi după amiază la Budapesta. Semnele exterioare par a arăta că în sfârșit criza a ajuns în stadiul lămuririi. Consiliul de miniștri a durat adică patru ore întregi și a rămas să se continue și mâine, semn că membrii cabinetului, cu încordări extreme, voiesc să ia o hotărâre care să fixeze definitiv condițiile de rezolvire a crizei. Oricare ar fi aceasta hotărâre, primul-ministru, Wekerle, va pleca zilele următoare la Viena ca să raporteze împăratului asupra felului cum și-a împlinit cabinetul misiunea ce a primit cu prilejul consiliului de coroană și asupra rezultatului ce a obținut. Hotărârea Majestății Sale va avea apoi să clarifice situația.

Consiliul se va continua mâine.

Budapesta, 4 Noemvrie.

(Dela corespondentul nostru). Consiliul de miniștri s'a întrunit azi după amiază la orele 4 și a durat până la 8. Între membri cabinetului nu s'a putut face încă o înțelegere deplină și astfel consiliul se va continua mâine. Miniștrii au refuzat publicității orice destăinuire asupra desbatelor din consiliu.

Grupul Justh.

Budapesta, 4 Noemvrie.

(Dela corespondentul nostru). Justh a declarat azi că știrile colportate de ziare cu privire la încercarea ce ar fi făcut de a încheia un compromis cu Kossuth, — sânt lipsite de adevăr.

Se face multă gălăgie în jurul adunării de Duminecă dela Macău. Ziarele devotate desideratului băncii scriu, că Justh va fi însoțit Duminecă de peste o sută de aderenți. El va declara că soluțiunea nici nu se poate închipui altfel decât ca frânele să le ia partidul kossuthist. Partidul kossuthist apoi, pe lângă legiuirea reformei electorale, va face și pregătirile necesare pentru înființarea neamănată a băncii autonome.

Din Austria.

Viena, 4 Noemvrie.

(Dela corespondentul nostru). Uniunea slavă a luat azi la propunerea deputatului Sustersich hotărârea, că cu actualul guvern nu se va dimite în debateri. Unioniștii slavi sânt aplecați pentru o aplanare pașnică a crizei, ei nu vor intra însă în negocieri decât cu un guvern, care va da garanții depline că va preconiza politica egalei îndreptățiri politice a tuturor națiunilor din Austria.

Din străinătate.

Revoluția în Grecia.

Știrile alarmante colportate de unele ziare de ieri că, Grecia stă în fața unei noi revolte a ofițerilor — celor pentru cari s'a adus legea referitoare la avansări — s'au dovedit ca neadevărate. Despre o turburare a ofițerilor nu mai poate fi vorba, căci guvernul a împlinit cererile corpului subofițeresc, cari i-au fost înaintate cu mult înainte de asta. O deputațiune a corpului subofițerilor a vizitat redacțiile mai multor ziare și aici au dat expresie subordonanței și disciplinei lor. Deputatul Cavaiskakis, care era semnalat ca prezident al »Ligei subofițerilor« a spus că el nu numai că nu e prezidentul ligii, dar o astfel de ligă nici nu există.

După cât anunță »Ag. de Atena« camera își urmează ședințele regulate. Proiectul asupra dărei de venit, după a treia citire a fost aprobat; săptămâna viitoare se va prezenta camerei bugetul anului 1910 și se vor pertracta în câteva ședințe continuative mai multe proiecte de legi financiare, votate de mai înainte. Astfel camera probabil se va închide săptămâna viitoare.

Arestarea conjurațiilor.

Atena, 3 Noemvrie. Faptul că instigatorii turburărilor militare s'ar fi refugiat pe pământul Turciei a fost desmintit. Ieri noaptea au fost prinși lângă Calchis patru ofițeri dezertori dela marină, de prezent sânt deci încă în libertate numai doi dintre conjurați, Tybaldos și Domesutica, conducătorii revoltei.

Un atac de stradă.

Atena, 3 Noemvrie. Ieri un ofițer din artilerie a atacat pe stradă pe procurorul statului și l-a luat la bătaie, supt cuvânt că procurorul într'o chestie familiară l'ar fi nedreptățit.

Ofițerul a fost arestat pe loc.

Ultime știri.

Tronul s'a oferit principelui de Abruzzi.

Milano, 3 Noemvrie. Ziarului »Corriere della Sera« i se telegrafiază din Atena, că Liga militară a oferit, în formă oficială, tronul Greciei principelui de Abruzzi.

Stări anarchice.

Atena, 3 Noemvrie. Anarchia în Grecia e deplină. În capitală s'a proclamat starea de asediu. Din provincie se concentrează trupe, cari stau supt comanda Ligei militare. Liga e azi atotputernică. Ea dă ordine camerei și pune supt supraveghere pe deputații suspecți. Mai mulți cetățeni de frunte au conspirat împotriva Ligei, aceasta însă a descoperit pe conspiratori și astfel e teamă că între civili și militari vor izbucni încăierări sângeroase.

Toate clădirile publice, palatul regal și băncile sânt păzite de trupe. Parlamentul e păzit și înăuntru de soldați.

Arestarea lui Tybaldos.

Atena, 4 Noemvrie. Azi noapte a fost arestat aici căpitanul Tybaldos dimpreună cu Domesutica care-l însoțise. Ei erau îmbrăcați în haine de muncitori pentru a nu fi recunoscuți. Afară de patru ofițeri, toți răsculații au ajuns pe mâna judecătoriei.

RETAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernaculme, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

Francia și politica balcană ruso-italiană. La reîntoarcerea Țarului din Italia după cum se prevăzuse, ministrul de externe al Franciei, *Pichon* a avut o întâlnire cu *Isvolski* ministrul de externe rus; la această întâlnire — după o știre vrednică de încredere — *Pichon* ar fi declarat lui *Isvolski* că Francia e împăcată cu politica italo-rusă din Balcani, a mai adăugat însă că Francia nu va lua parte la nici o acțiune care ar fi îndreptată contra Austro-Ungariei.

Procesul Doamnei Steinheil.

Omorul. Cine e acuzată. În fața juraților.

Un nou proces senzațional, care și a început cursul în ziua de ieri înaintea curții cu jurați din Paris, atrage — prin împrejurările sale extraordinare atenția lumii.

Procesul acesta este cu atât mai interesant, cu cât acuzată, o damă de o frumusețe uluitoare a jucat un rol foarte important în aristocrația franceză.

Pentru a putea pricepe mai bine desfășurarea lui ne facem datoria, de a informa publicul nostru cetitor asupra motivelor, cari au adus pe dna *Steinheil* înaintea juraților.

În primăvara acestui an familia *Steinheil* compusă din patru membri: capul familiei, un pictor de valoare, soția fiica și soacra acestuia locuia în o vilă frumoasă așezată în una dintre cele mai populate străzi ale Parisului. Relațiile, pe cari familia *Steinheil* le avea cu societatea înaltă din Paris erau dintre cele mai extinse.

Omorul.

Într-una din primele zile ale lui Mai o veste senzațională a cuprins întreagă populația Parisului.

Pictorul *Steinheil*, cunoscut de toți a fost găsit strangulat în pat. În altă odaie era sufocată soacră acestuia iar dna *Steinheil*, acuzată de azi, a fost găsită în nesimțire în odaia sa de culcare și legată de marginea patului.

Supt prima impresie s'a crezut, că nenorocita familie a căzut victimă unei tâlhării fioroase. Mai târziu însă s'a revenit asupra acestei credințe și toate bănuielile s'au îndreptat asupra dnei *Steinheil*, care prin purtarea sa, prin contradicțiile de care se făcea vinovată cu ocazia instrucției, dar mai ales prin felul vieții sale exagerate a atras atenția judecătorului de instrucție.

După ce a dat cu ocazia instrucției mai multe destăinuiri contradictorii, dna *Steinheil* a fost deținută și împotriva ei s'a formulat actul de acuză.

Cine e dna Steinheil?

Aceasta femeie, care atrage astăzi asupra ei toată atenția lumii este născută din o familie bogată de Parisieni.

Ca fată tânără era de o zburdălnicie neobicinuită și nu arareori a avut să îndure aspre muștrări din partea părinților ei. La etatea de 19 ani ea întreține legături de dragoste cu un suboficer, fapt care a amarit foarte mult orgoliul părintesc al bătrânilor.

Mai târziu a luat în căsătorie pe pictorul *Steinheil* în casa căruia a dus o viață cât să poate de luxoasă și destrăbălată. Pictorul *Steinheil* un om de o bunătate rară i-a îngăduit toată libertatea acestei femei, care și în alt caz ar fi prezentat cea mai mare nesiguranță de a putea fi ținută mare în frâu.

De aceea o vedem schimbând bărbații odată cu toaletele.

În timpul din urmă un domn din aristocrația franceză a închiriat pe seama ei o vilă în apropierea Parisului, pentru a putea necorturbați întreține legături de dragoste.

În fața juraților.

Dna *Steinheil* deci, acuzată de omor și paricid a apărut ieri înaintea juraților.

La interogatorul ce i-s'a luat a arătat multă prezență de spirit și a negat cu energie toată acuza ridicată împotriva ei.

Nu sânt vinovată — a zis ea — eu însuși am fost victima acestei odioase crime. A vorbit multă vreme fără întrerupere și toate încercările președintelui de a o opri au fost zadarnice. Ea vorbea cu o vezvă indescrivibilă descriind cu pasiune dragostea ce o înălțase față de fostul ei bărbat.

La observația făcută de președinte referitoare la închirierea vilei, de care vorbiam, acuzată răspunde într'un ton foarte natural:

Ești malițios d. președinte; dacă m'am dat, m'am dat numai din dragoste și nici decum pentru bani.

— Dar atunci cine ți-a trimis cei 6000 de franci într'un buchet de flori?

— Aveam lipsă de parale pe vremea aceea.

Interogatorul s'a continuat asupra copilăriei acuzatei, care în școală n'avea nici o tragere de inimă pentru învățătură, ci-i sta gândul numai la prostii.

În numărul de mâine vom da nouă amănunte. De data aceasta amintim, că acest proces a sculat în picioare întreg Parisul.

Aglomerarea la proces a fost enormă. N'au fost eliberate însă decât o sută de cărți de intrare, dintre care 20 pentru presă. — Nici cele mai marcante persoane n'au fost lăsate. În locul prim a fost îngăduit corpul diplomatic și magistrației înalte. Pe străzi a fost postată armata pentru a împiedeca disordinea.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 4 Noembrie n. 1909.

Pentru Reuniunea femeilor române din Arad.

Spre scopul zidirii școlii de fete, au intrat:

Dela dna *Cornelia Dr. Popa*, Buteni, cor. 100 — membră fundatoare.

Dela dna *Zina Dr. Moga*, Arad, cor. 40 — membră pe viață.

Dela dna *Letiția Adam*, Chișineu, cor. 4 — membră ordinară.

În lista de contribuție a dlui *Emanuil Ungureanu*, Timișoara:

Ioan Bandu, 4 cor., George Magdi, 1 cor., Alexandru Ioanoviciu, 1 cor., Ioan Plavosiv, 2 cor., Dr. Valeriu Alexin, 2 cor., Sava Bandu 2 cor., Dr. C. Crăciunescu, 2 cor., Ales. Balaș, 1 cor., Ales. Kállay, 1 cor., Dr. Aurel Cosma, 5 cor., Vasa Popoviciu, 2 cor., Stefan Martinoviciu, 1 cor. și Dr. George Adam, 5 cor. Total cor. 32.

Dr. Ioan Papp, adv. Brad cor. 100 —

Vasiliu Pap, Topa cor. 100 —

Colecta dnei Olimpia Damian, Brad:

Olimpia Damian, membră fundatoare cor. 100, dna Sofia German, cor. 3, dna Susana Maniu, cor. 3, dna Eufemia Timbuș, cor. 10, d. Emanuil Comș, cor. 25, dna Victoria Obădău, cor. 20, dna Iulia Împărat, cor. 1, d. Dr. Ioan Radu, cor. 3. Total cor. 165.

— **Vizite princiare la Paris.** Se colportază vestea, că Ferdinand regele Bulgariei, va sosi cât de curând la Paris. Intrevederea nu va avea nici o însemnătate politică. Și regele Portugaliei Manuil va sosi, nu peste mult, și vor petrece dimpreună în incognito.

— **Turburări socialiste în România.** Ni-se telegrafiază din București: Dnii *Nicolae Fleva* și *Constantin Mile*, însoțiți de 5 advocați fruntași din capitală au rugat azi pe judecătorul de instrucție să elibereze pe muncitorii arestați cu ocazia demonstrațiilor socialiste din zilele trecute. Judecătorul a refuzat rugarea numiților domni, pe motiv că interesul instrucției nu permite.

Agitațiunile socialiste în România iau întinderi îngrijitoare. Sânt amenințate de socialiști mai ales porturile. Se crede că

Luni muncitorii vor declara greva generală.

— **O nouă descoperire a științei medicale.** În Germania se face mare șgomot în jurul unui nou ser contra sifilisului, descoperit de consilierul *Ehrlich*, profesor de științe medicale în Frankfurt și un asistent al său, de obârșie japonez, cu numele *Hatha*. Serul acesta a fost cu mult succes aplicat la nește iepuri de casă, după ce li-s'au injectat microbii sifilisului. Pentru ca să se poată adevări rezultatele satifacătoare ale lui se vor face de-acum încercări cu bolnavii dela clinici.

— **Ion Adam în nemțește.** Ziarul vienez *Reichspost*, publică azi la foileton o traducere a nuvelei *»Răsărit de soare«* de Ion Adam, într'o frumoasă limbă nemțească. În deosebi patimile bătrânului barcagiu, — ajuns, nici el nu știe de unde și cum în mijlocul Constantiopolului, — trezite de splendidul răsărit de soare din Constanța românească, unde pribejese tot în urma unui astfel de răsărit aprins, din apele Bosforului; sânt foarte sugestiv redade. Nu știm cine a făcut această traducere, dar îi sântem recunoscători pentru serviciul ce a făcut literaturii noastre. Păcat însă că s'a ales dintre lucrările d-lui Adam tocmai una de mai puțină valoare literară. În fond însă niziunța traducătorului ori-cum, e un fapt laudabil și foarte îmbucurător, văzând că după frumoasele traduceri din Sadoveanu, de d. Borcia apărute în *»Sieb. Tageblatt«*, pe al doilea autor modern al nostru, cetit de publicul străin și într'un ziar german de frunte.

— **La închisoare.** Cu ziua de 1 Noembrie a. c. își începe osânde, de 3 și de 6 luni, d. *Victor Branște* dela *»Gazeta«* din Brașov. Un redactor român își obține și el *»concediul«* bine meritat, — observă ziarul brașovean.

— **Al treilea explorator al polului.** De sigur Peary când a plecat spre Polul-Nord nu s'a gândit c'o să împărțească gloria descoperirii cu un al doilea, căci nu-i trecea prin gând că și Cook bătătoarește aceleași drumuri. Și și-a luat cu sine numai un singur negru, trecând cu vederea că poate și acesta ar dori să aibă partea de glorie a descoperirii. Negrul însă s'a cumințit, sau l'or fi cumințit alții, căci zice: Dacă a fost Peary la polul Nord, atunci și el a fost, căci l-a însoțit, și aceleași lucruri le știe și el despre regiunea polară; fapt pe care-l recunoaște și Peary. S'a hotărât deci să țină și el prelegeri asupra polului și și-a găsit un impresar. A mai dat publicității o fotografie dela pol, în care figurează alături de Peary. Acesta s'a împotrivit contra publicării fotografiei, dar i s'a pus în vedere că și negrul are aceleași drepturi asupra ei ca și el. Astfel pe lângă Peary și falșul Cook vom mai avea și al treilea explorator care încă vrea să-și încaseze partea de glorie.

Societatea geografilor din Washington a decorat pe Peary cu medalia de aur — ca probă a încrederii sale în descoperirea lui — și a hotărât să trimită o comisie de specialiști cari să se convingă; se poate oare constata cu documente dacă a mai fost cineva la pol înainte de 1909. Această dispoziție e evident luată pentru a controla întru cât sânt adevărate cele susținute de Cook.

— **Promoție.** D. *Moise Coș*, originar din comuna Micherechiu (Bihor), a fost promovat Sâmbăta trecută doctor în drept la universitatea din Budapesta.

— **Un spărgător în tezaurul Franciei.** În apartamentele suterane ale palatului ministrului de finanțe din Paris, un impiegat a surprins pe un străin înaintea ușei localului în care se află tezaurul statului, tocmai pe când acesta se căznia să spargă încuștoarea. Străinul purta o uniformă identică cu a monteurilor electrici cari se aflau în serviciul tezaurului, el a fost arestat. S'a constatat că-l chiamă *Bridier* și că e nebun. Probabil a fost numai o unealtă oarbă în mâna unei bande de spărgători, menită să facă începutul pregătitor pentru monstruosul furt.

— **Sfințiri de biserică** Ni-se anunță din Becicherecul-mic, că Duminecă, în 7 Noemvrie st. n. va avea loc actul sfințirii bisericii de acolo prin P. S. Sa Ioan I. Papp, Episcopul Aradului. După sfințire comuna va da un banchet.

Luni, la 8 Octomvrie, în ziua de sf. Dumitru se va sfinți biserică din Satul-mic protopopiatul Lugoşului. Fruntaşul de acolo, Ioan Văsii a fost azi la P. S. Sa Episcopul Ioan Papp, ca să-l roage în numele comitetului, să săvârşească actul sfințirii. P. S. Sa, fiind angajat în Becicherec, a încredințat în numele său pe protopopol Lugoşului, Dr. George Popovici, cu actul sfințirii.

Tot Luni, în ziua de sf. Dumitru se va sfinți biserică din Boşorod (părțile Haţegului) prin P. C. Sa părintele Dr. Miron Cristea, ca mandatar arhiepiscopesc.

— **Un succes al aviatorului Fahrman.** Din *Mourmelon de Grand* vine ştirea că aviatorul Fahrman a câştigat premiul Michelin, constatător din un obiect de artă, în valoare de 12500 fr. și 20.000 fr. numerar. Fahrman a făcut un drum de 233 km. 212 m. în decurs de 4 ore 17'53". Publicul a făcut un adevărat triumf din acest succes al său.

— **Liberarea captivilor dela Montjuch.** Din Madrid o telegramă aduce ştirea că patrusprezece arestați, cari erau în Montjuch, au fost puși în libertate. Astfel în fortul unde a fost executat Ferrer de prezent nu mai robește nici un revoluționar.

— **Proprietar bătut.** Economul Crăciun Ierican, din comuna Răpsăg, comitatul Aradului, trăia mai de multă vreme în duşmănie cu Teodor Zopota. Crăciun într-o seară a pândit pe Teodor la un colț de uliță, și l-a tocat în cap. După ce omul a căzut amețit, răzbunătorul s'a pus și l'a îmbătut până l'a lăsat lat. Pe bietul de Teodor, astăzi l'au adus în spitalul din Arad, unde se zbate de moarte. Crăciun e deținut de jandarmi.

— **Difteria în podgoria Aradului.** De o vreme încoace, mai mult, în comunele Păulș, Radna, Soimuș, Mi'ova, — s'a constatat apariția difteriei. În Radna școlile au fost închise. D. Dr. Atanasiu Brădean, medic cercual, a luat toate măsurile, pentru a opri lăptarea epidemiei care a secerat în Radna peste 30 victime.

— **Din păcatele beției.** Nu e o chestie nouă. Beția, beția pălmașă e cel mai greu păcat, cea mai grea năpaste ce poate cădea asupra capului omului. Tărâtimea noastră în multe părți, încă n'a ajuns la atâtea deșteptăciune să înțeleagă urmările grozave ale beției și o practică și acum pe o scară întinsă. Horinca, rachiu, lăturile acestea otrăvitoare se beau în multe părți, cu o patimă de nedescris. — Iată de ce preoții noștri ar face cel mai bun serviciu poporului, dacă i-ar vorbi încontinuu de flagelul acesta și ar ilustra totdeauna sentințele lor cu exemple, care zilnic se întâmplă înaintea ochilor noștri într'un mod mai mult sau mai puțin tragic.

Un caz recent, cari ni-s'a comunicat din provincie, — dar câte vor fi, care se trec supt tăcere — e o nouă dovadă de nenorocirile cauzate de alcool.

Un țaran Nicolae Bălășcău din Aciuma (Arad) a căzut beat din car și a murit.

Se poate ceva mai rușinos dar în același timp mai tragic, pentru un om, pe care natura l'a înzestrat cu puterea de a pricepe rostul vieții.

— **Pomenire.** „Gazeta Transilvaniei” primește din Cluj: Cu prilejul îndatinatăi iluminării aranjate în presara zilei morților, când atâtea petrec câteva clipe la osămintele iubiților decedați și tinerimea universitară și a îndeplinit cu evlavie sf. datorință față de marele ei binefăcător Petran. A cântat în limba maternă răspunsurile la parastatul servit la locul de odihnă de capelanul E. P. Păcurariu.

— **Cazul d-rului Racovsky.** Asupra celor întâmplate cu drul Racovsky care a încercat să intre în țară, deși știa că e expulzat, ministerul de interne dă următorul comunicat:

Vineri 16 c. d-rul Racovsky s'a prezentat la punctul Căineni. Purtând ochelarii negri și o șapcă trasă bine pe ochi, d-rul Racovsky a întins comisariului de serviciu un pașaport pentru vizare. Acel pașaport era eliberat din orașul Nătes, Franța, pe numele de dr. Werner.

Polițistul a observat că pașaportul n'avea viza consulară și chemând mai aproape pe presupusul dr. Werner, a constatat că are de a face cu d-rul Racovsky. L'a reținut în birou și a comunicat faptul la București, cerând instrucțiuni. Până a veni acele instrucțiuni d-rul Racovsky a fost tratat în cele mai bune condițiuni.

Duminecă a sosit la Căineni subinspectorul polițienesc Brăescu, care a luat pe d-rul Racovsky și l'a dus la Turnu-Roșu unde l'a predat, cu adresă în regulă, autorităților polițienesti ungare. Prin acea adresă s'a explicat cum d-rul Racovsky care e expulzat din România, a încercat să intre în țară cu un pașaport fals.

Autoritățile ungare au pus în vederea d-rului Racovsky că va fi arestat dacă va sta în apropierea frontierei româno-austro-ungare sau dacă va mai încerca se treacă în România.

D-rul Racovsky a plecat spre Sibiu.

— **Deraierea unui tramvai electric.** Am semnalat și noi în timpul său nenorocirea întâmplată cu ocazia experimentării unui nou sistem de tramvai electric, între *Bourg Madame* și *Ville franche de Confient* din Franța de sud. Asupra acestei nenorociri primim astăzi următoarele anunțuri: Tramvaiul, condus de maiorul *Giselard*, care-l inventase și inginerul *Arnoldin*, funcționa înesecționabil până ce a ajuns la o ridicătură a liniei plecată 6 procente peste un viaduct. Când a ajuns la cel mai înalt punct al podului, tramvaiul nu s'a mai putut mișca că i-se stricase motorul, ca să se întoarcă codiș, cu o celeritate micșorată, nu se putea căci frânele încă erau stricate și așa a apucat la vale cu o iuteală amețitoare, iar la o cotitură a căzut în adâncime. Acestui nenorocit accident i-au căzut victime maiorul *Giselard*, inginerul de stat *Hubert* și patru mecanici, toți au murit pe loc. Mai sânt apoi doisprezece grav răniți și alții mai ușor. Inginerului *De Novelle* l'au amputat un picior.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumarie, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmeticuri, sponghii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în *Kolozsvár*.**

— **Călimdarul »Poporul Român« pe anul 1910, a apărut în Budapesta.** Dela început trebuie să constatăm, că lucrarea aceasta se prezintă de astă dată cu deosebire îngrijită atât în ce privește efectuarea tehnică, cât și cuprinsul ei variat și ilustrat cu numeroase chipuri. Recomandăm tuturor românilor această carte, care fiind atât de ieftină (40 fileri, porto 10 fil.) poate și merita se fie cedită de fiecare român. (Prețul unui exemplar 40 fileri, porto 10 fil. Comercianții și cari se ocupă cu vânzarea călimdarului primesc 25% rabat. Comandele să se adreseze Adm. »Poporul Român« VII. István-ut 11. Budapest.)

× **ACHILLES.** Dacă vă asudă picioarele cum-părați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebunțarea este simplă, modul de întrebunțare se aclude la fiecare comandă. Se poate căpăta, dela preparatorul: *Dobay Kálmán*, droguist în Bichișciaba (*Békéscsaba*). Magazin principal în Arad: Drogueria lui *Nestor Hanzu*; în Budapesta: Farmacia lui *Török József Király* u. 12 și *Andrássy-út 26.* Prețul 1 cor.

Cronica judiciară.

Omorul din Szabadka.

Ziua a treia.

În comunicările telefonice de ieri ale corespondentului nostru din Budapesta, am arătat faptele petrecute în ședința dinaintea de amiazi, anunțând, că ucigașul *Jánossy* și a mărturisit fapta, și schițând în linii-mente generale împrejurările în care a comis odiosul său act.

Complexăm că în această ședință a intervenit un incident între apărător și procuror, din cauza unor

acte incompatibile cu situația de reprezentant al ministerului public, căzute în sarcina fostului procuror *Winkler*, care a condus instrucția.

Ședința de după amiazi.

După ce s'a trecut peste acest incident s'au continuat desbaterile în după amiaza zilei de ieri, cu interogatorul acuzatei *Haverda Mariska*.

Sala a fost archiplină, mai cu seamă de reprezentantele sexului frumos, a căror curiozitate a fost excitată de destăinuirile acuzatei.

La ora trei când s'a deschis ședința acuzata a fost introdusă în sală între puști. S'a observat că dinșă purta o toaletă nouă și o pălărie frumoasă de paie cu garnituri bordo. În mîni avea mînuși albe. Ceilalți doi acuzați au luat loc de asemenea pe bancă, între paznici.

Se începe interogatorul fetei, care însă a durat foarte puțin timp, deoarece aceasta a negat totul. A recunoscut numai legăturile cu cei doi amanți, a povestit felul cunoștinței cu aceștia, așa cum am arătat noi la începutul desbaterilor. Cît despre mobilul crimei și modul cum a fost operată uciderea, *Mariska* declară că nu are nici o cunoștință.

Jánossy însuși declară, că nici *Haverda Mariska* și nici *Vojtha* nu au nici o cunoștință de omorul ce l-a făcut.

Se ia în urmă interogatorul celui de al doilea acuzat — *Voitha Antal*, care prin felul expunerii răspunsurilor, a produs în diferite rânduri ilaritate — ce e drept foarte nepotrivită cu seriozitatea momentului.

El încă declară, că n'a avut nici o consfăuire cu ucigașul referitor la infernalul plan al acestuia.

S'a cunoscut cu el numai, a întreținut cităva vreme unele relații de prietenie, pe care însă a trebuit să le întrerupă — ba s'au bătut chiar, din cauza gelosiei lui *Jánossy*.

Revolverul ce servește ca corpus delicti pare a-l cunoaște, deoarece a făcut cu el la provocarea lui *Jánossy* probe de tragere la țintă.

Interesantă este corespondența pe care au purtat-o cei trei acuzați între ei, chiar în interiorul închisorii, se vede cu știința investigatorilor, și în internul instrucției.

Depozițiile lor referitoare la aceasta corespondență sînt foarte contradictorii și mult n'o să ajute la înțelegerea situației unuia sau altuia.

Ședința se închide, pentru a se începe astăzi din nou.

Ziua a patra.

Ascultarea martorilor.

(Pin telefon dela corespondentul nostru). Înainte de ascultarea martorilor fixată pentru ziua de astăzi, s'a citit din partea medicului logist raportul asupra autopsiei cadavrului.

Din acest raport se vede, că moartea nefericitei văduve a intrat în câteva minute după ce a fost împușcată. După aceea să trece la interogatorul martorilor.

Se ascultă femeia *Deák Lajosné*, care a fost de față la comiterea atentatului. Aceasta povestește faptul așa, cum s'a întîmplat. Spune, că a văzut un domn apropiindu-se la o răspîntie după ce a ieșit din vie de ele și a tras trei gloanțe asupra vecinei sale. Întrebîndu-o că ce are, aceasta n'a putut zice decît: Vai, m'a omorît. Martora a fost jurată.

Fata acesteia întărește declarațiile măsei.

Martorul principal.

Este evreul bancher *Klein Pál Lipót*. Declarațiile lui sunt cu atât mai importante cu cît acest evreu pare a fi însuș vinovat, prin faptul că împrumutînd bani acuzatei, *Havertha Mariska*, a silit-o pe aceasta să-i înapoieze suma cît mai în grabă. *Mariska* neavînd alt izvor decît moștenirea dela mamă-sa s'a gîndit s'o răpună. În felul acesta jidanul care fusese deținut, dar a știut ca să sustragă urmării devine autor moral al crimei.

El declară, că știînd, că mama Mariei este bogată și moștenirea întreagă i-se cuvine fetei, a împrumutat-o pe aceasta cu sume de bani, cari să se amortizeze întreagă sau în parte pînă la moștenire.

De legăturile ei cu *Jánossy* și ceilalți nu știe nimic. *Jánossy* însă îl desminte.

Mîine vom continua, cu a doua parte a ședinței acesteia.

BIBLIOGRAFII.

O amintire în jurul volumului „Poezii, Epigrame și Cugetări în prosă”, de A. C. Cuza.

De cîrînd de supt teascurile tiparului din Vălenii-de-Munte, a ieșit volumul de „Poezii, Epigrame și Cugetări în prosă”, datorite d. A. C. Cuza. Așa de îndeajuns e cunoscut cine-i d. profesor universitar A. C. Cuza din Iași, calitățile domniei-sale și ca om și ca poet ori cugetător, încît cred, că e de prisos a se spune cuvinte de laudă la adresa d-sale. E de ajuns

a pronunța numele de A. C. Cuza, în lumea intelectuală, ca dela tinărul de pe băncile liceului pînă la savanții altor țări, să-l cunoască. Munca d-sale rațională în domeniul științei, adînc cugetător, suflet ales al poeziei și spirit fin în epigramele d-sale, toate aceste mari calități i-au predestinat acel loc de frunte între marii oameni ai neamului nostru, în cit nu mai au loc însemnări critice» scrise de oricine. Eminescian în poeziile d-sale, cu un caracter filozofic, și mai cu seamă superioritatea ca epigramist, s'a făcut cunoscut publicului românesc mai întîi prin colaborarea în revista »Contemporanul«. Dar activitatea d-sale nu s'a oprit numai asupra literaturii, ci după ani de studiu migălos în domeniul economiei naționale, de douăzeci ani a rămas credincios al acelor principii statornice naționalist-democrate și a ajuns să-și vadă visul cu ochii, căci alături de el a venit și d. N. Iorga, cari amîndoi au reușit să dea viață curentului nou așa de sănătos în dezvoltarea noastră ca națiune. — Pe d. A. C. Cuza, totdeauna, l-a interesat chestiunile cele mai vitale ale poporului românesc, de aceea, prin statornicia d-sale și pentru că este cel mai cunoscut al nevoilor poporului românesc, în deosebi al țărănimii, politicieni, »Ai noștri«, totdeauna au luptat pentru a-l îndepărta de a intra în parlamentul țării. O singură dată, de vre-o 15 ani, a fost ales ca deputat și s'a distins prin discursurile d-sale adunate pe urmă în volum »Clasele dirigente și țărăimea« — aducînd astfel de probleme mari în fața vieții politice ușoare cum se înțelege în țară. Ce adîncă este cugetarea d-lui Cuza se poate vedea din valoroasa scriere »Naționalitatea în artă« și apoi din studiul publicat în revista »Neamul românesc«, — »Jidanii în presă«.

Dar și eu am luat altă cărare de expunere fără voia mea, și să revin la amintirea despre care țin a o da în jurul volumului »Poesii, Epigrame și Cugetări în proză«.

Astă vară, cînd în toată țara românească se lasă o moleciune, cînd cei bogăți fug a lăsa banii pentru înfrumșetarea locurilor din străinătate, iar jidanii la noi umplu satele românești de prin munți și se adăpostesc chiar în jurul mănăstirilor, cînd dela umilul funcționar pînă la ministru nu mai vor să știe de nimic și trăiesc în o lene și a gîndirii și a activității, atunci cînd lincezește totul, pe valea Teleajenului, într'un tîrg unde se poate vedea încă viața patriarhală românească, cu case ascunse între flori, iar în pridvoruri zărești chipuri frumoase par'că a »jupînițelor« din trecut, în viața curată de moravuri și cîinste a pașnicilor gospodari, în panorama măiastră a Naturii, aici la Văleni-de-Munte, de pretutîndeni sosiau călători. Ei veniau din Ardeal, din Bucovina și din țară, nu dornici de viață trîndavă, ci să facă școală, cea școală binefăcătoare care a înțales-o dl Iorga și conferențiarul din jurul d-sale, a ținea »Cursuri de vară«. Despre însemnătatea lor au vorbit mai cu seamă foile românești de peste munți, cele din Regat dormiau, căci »Tribuna« avea pe trimisul ei d. Bucsan, »Drapelul« pe d. M. Gașpar etc. Fără reclamă, fără mii de franci din partea Statului, aici se plămădia cea mai curată viață românească, căci ochii umezi ale tuturor veniților de pretutîndeni unde sînt romîni, se înfilniu în iubirea curată și se legau sentimente puternice pentru un viitor mare al neamului nostru.

Sosise și marele orator d. Delavrancea — »capul de artist« — cum îi zice d. A. Vlăhuță și vorbește cum numai el știe să vorbiască despre »Poezia populară«. Acest ilustru personaj, cu autoritatea superioară, prin graiul sfînt, pecetluia viața nouă ce va porni din ce în ce mai mare din acest lăcaș al naționaliștilor, Vălenii-de-Munte. A urmat zile multe de cursuri și toți nerăbdători așteptam pe d. A. C. Cuza, modestul savant, care cu mare greutate se desparte de Iași lui. Și-n adevăr, în ziua cînd a telegrafiat că sosește, era o sărbătoare. O sărbătoare sinceră de manifestare românească, de iubire dreaptă pornită din sufletele tuturor fără nici un șiriclic. Era o zi frumoasă de vară, cum sînt toate în munții Prahovii și la amiază, cînd soarele privea și el din cel mai înalt punct al înălțimii sale, atunci la gara din Văleni, într'un stil admirabil românesc, cu toții îl așteptam. Din zare se arăta trenul — mai mult un tramvai — cum venea par'că și el mai sprinten, căci sosea »Cuza«. Pe la casele Vălenarilor filia tricolorul românesc și pînă la copii mici, cu toții, erau îmbrăcați în haine de sărbătoare.

Cu figura plăcută, cu zîmbetul pe buze, cu privirea umedă prin ochelari, A. C. Cuza, numai știa cu cine se vorbească, cui să-i mai răspundă, așa de fericit era, căci toți, din toate părțile, îi arăta bucuria și cite un »bun sosit«. La casa dlui Iorga, era o fierbere. Toți alergau care din cotro: »A venit d. Cuza«. Dinții a vizitat casa așa de modestă unde locuiește omul fecund și apostolul d. N. Iorga. Apoi a trecut în localul tipografiei: în rîndul întîi atelierul tipografic și motorul, iar în rîndul al doilea atelierul de legătorie și redacția, iar lîngă redacția »odaia sfîntă«, cum o botezasem noi. Și-i dădusem acest nume de oarece aici a dormit d. Delavrancea, d. A. C. Cuza. O cameră îmbrăcată în stil românesc, cu cusături frumoase, cu mobilă românească. D. Iorga voia să-i facă »o surprisă« d. A. C. Cuza. Îi cunoștea greutatea cu care se decide să dea la tipar, și de aceea îi adunase toate

poesiile și epigramele dsale într'un volum, fără ca să-i spuie. D. profesor Bogrea, simpaticul, și el era sufletul acestei surprize, și nerăbdător ca și noi toți așteptam ce figură va face d. A. C. Cuza, cînd își va vedea volumul. În sfîrșit sosi în redacțiune alături cu d. Iorga, după ce dsa îi spune tot ce s'a tipărit, progresul editurii, scopul așa de mare și cu cită greutate s'a putut înjgheba o tipografie cooperativă românească la fel acelor culturale dela mănăstirile noastre, conduse pentru răspîndirea luminei, iar nu pentru îmbogățire materială; după ce-i arată îngrijirea cu care se tipărește, formatul frumos al cărților, îl duse înaintea unui dulap cu sticlă, unde erau expuse cele mai nouă cărți eșite de supt tipar, iar în mijlocul lor așezată și cartea de poezii a d. A. C. Cuza. A fost o tăcere de cîteva minute, în ochii tuturor era o neliniște, cînd d. Cuza, se adresă d. Iorga:

— De ce le-ai adunat fără să mă întrebi, mai trebiuiesc revăzute, sînt din tinerețe...

Iar d. Iorga, într'un hohot de rîs, strîngînd la piept pe Cuza, zise:

— Mă așteptam la așa ceva. Modestia ta e din cale afară.

Atunci m'am gîndit de ce modestie rară sînt marile talente, pe cînd scriitorășii de toate zilele nici nu te poți apropia de tupeul lor.

Asta ar fi o pildă pentru mulți tineri.

Const. Cehan.

La **Librăria »Tribunei«** în Arad, str. **Deák-Ferenc Nr. 20** se află de vânzare: Les Hongrois et la nationalité roumaine en 1909, Procès de presse et autres persécutions par N. Iorga profesor la Universitatea din București, etc. etc. Prețul 50 fil. plus 5 fil. porto.

Despre cimînturi, studiu filologic și folkloric de Gh. Pascu. Partea I. teză de doctorat, tipărită cu ajutorul fundației Universitare Carol I. Prețul 4 c. plus 20 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la **librăria »Tribunei«**

„Impresii de teatru din Ardeal“
de **Zaharie Birsan.**

Prețul 2 coroane.

Plus 20 fileri porto.

Ce e mai bun?

La tot cazul, de cât ori-ce fel de untură de pește, e mult mai bună **EMULSIUNEA SCOTT** fiind ușoară de mistuit, produce efect vindecător grabnic.

E mai bună și pentru aceea, că o înghit cu plăcere și acela, cari de untura simplă de pește sau îngreșat.

EMULSIUNEA SCOTT

se preparează numai din cel mai curat oleu de ficat de pește ce se produce la Lofoten (Norvegia), — pentru că acesta e cel mai nutritor în toată lumea.

Se vinde în toate farmaciile.

Un fiacon original 2 cor. 50 fil. 8

Economie.

Piața grânelor din Arad.

29 Octomvrie 1909.

S'a vîndut azi:

grâu 400 mm. 14.20—14.40
orz mm. 9.20—
ovăș mm. 7.10—7.20

secară mm. 9.10—9.20
cucuruz 503 mm. 5.20—5.40

Prețurile sînt socotite în coroane și după 50 k.g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapest, 26 Octomvrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kilgr. a fost următorul:

Orfu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei — — — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănăneșc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I. 14 »	75—14 » 95 »
Ovăș de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăș de calitate a II. — — — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

Poșta Redacției.

D. S. în S. Nu se poate publica.

A. B. O analiză atât de amănunțită a unei cărți didactice poate fi potrivită pentru o revistă didactică, nu pentru un colidian politic.

»Dintre păcatele noastre« nu se pot publica. Principiul e că tot ce publicăm să fie adevărate d'aci însă nu urmează că tot ce e adevărat să publicăm.

Poșta administrației.

Teodor Stoianovici, Toracul M. Am primit 10 cor. abonament pînă la 1 Aprilie 1910.

Romulus Pop, Satu nou. Am primit 6 cor. Abonament pînă la 30 Noemvrie 1909.

Artimon Rus. Vidratseg. Am primit 2 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Nicolau Jivi. Chișoda. Am primit 3 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Petru Petrovici. Abonamentul Dv. da, e achitat pînă la finea anului 1909.

G. Filip. Tulca. Am primit 5 cor. abonament restant pînă la 15 Febr. 1908. Mai aveți de plătit 3 cor. restanță pe 1908 la Nrii de toate zilele, 3 cor. restanță pe 1908 la Nrii de Duminecă și 4 cor. pe 1909 la Nrii de Duminecă.

Redactor responsabil **Iuliu Giargiu.**

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cors

DUMITRU MUREȘIAN,
Institut Cromo-Litografic.
— TIMIȘIOARA, —
Temesvár, Balázs-tér.
(sub banca »Timișiana«).

Telefon 247. Telefon 247.

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe, precum: **scompturi, planuri, hărți de epistoale, placate și vignete, mape, nu altcum și anunțuri de cununie, bilete de vizită, invitări la baluri și — concerte, etc. —**

Efectuește multiplicarea cea mai promptă a mechano-autografeilor, pe lîngă prețurile cele mai favorabile.

Să sprijinim instituțiunile românești căci numai așa vom înainta!

Un candidat de avocat

cu praxă bună,

află aplicare momentană pe lângă condițiuni favorabile A se adresa avocatului

Dr. Toma Ienciu, Puj.

Pruni bosnieci.

„Impărăteasa Balcanului”.

și

„Regina Bosniei”.

Sava T. Kojdič, Brčka (Bosnia).

Recomandă varietățile cele mai nobile și fructifere de

altoi de 2—3 ani,

tari și sănătoși cultivați în Bosnia.

Altoii mei de pruni se găsesc în cele mai însemnate grădini de pruni din Bosnia.

Premiați cu diploma primă a ministerului de agricultură bosniac-herțegovinean precum și la expoziția din 1896 în Budapesta, în 1908 în Viena și la expoziția universală din 1900 în Paris cu medalia de argint.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

Karlsbad, Haus Feigenbaum

— vis á vis de Mühlbrunn. —

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provacă că adresa firmei se setit-o în Tribuna.

Schwalb Kálmán și soț.

fabrică de metale, de ci-
:: sornice de turn și de ::

lanțuri

patentate.

BUDAPESTA

VII. Strada Dembinszky 32.

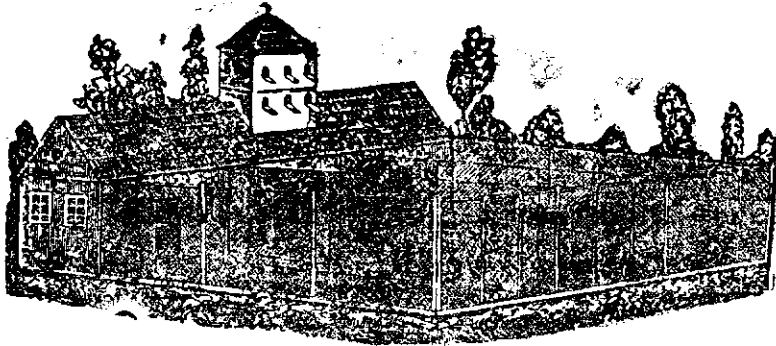
Se fabrică: lanțuri patentate, din aramă tare presate prin ce posed o capacitate irresistibleă; precum și lanțuri îmbrăcate în aramă roșie pentru decorat mobile, în toate formele.

Fabricație de prima calitate și unică.

Catalog ilustrat la dorință gratuit u și franco.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și zinc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă și sârmă ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galife, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemă. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Canad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni!

1. În ramul vieții: capitale cu termen fiș, rente, seste pentru fecițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine scvialie ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, oncuras ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmei nătrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Szóchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: cucurazul, grâul, secara, ovėzul și toată economia!

De prezent cea mai ieftină și cea mai bună

Pumpă pentru tragerea vinului,

se găsește în organizațiunea inventată în anul 1872 a lui

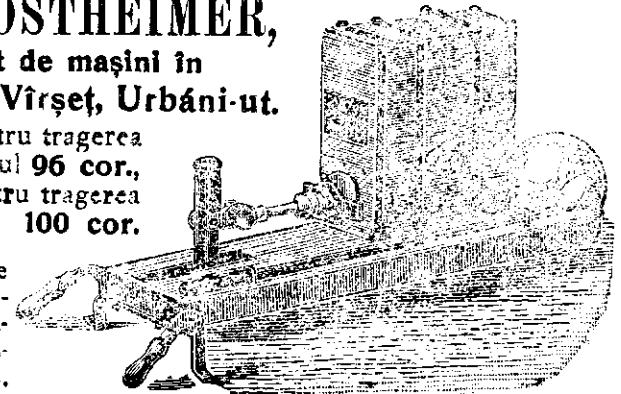
ANTON OSTHEIMER,

fabricant de mașini în

VERSEZ—Vrșeț, Urbáni-ut.

O pompă pentru tragerea vinului cu prețul 96 cor., o pompă pentru tragerea oțetului prețul 100 cor.

Pumpele acestea se pot folosi și la stingerea focului și udatul grădinilor. Consumă pe oră 50 hl.

— Nu e permis —

să lipsească din nici o casă românească „GRAMOFONUL“, care înveselește toată casa. Isvorul cel mai ieftin de al procură e marele comerciant de mașini de vorbit pentru — Ungaria și România. —

Toth József

— SZEGED, Könyök utca 3 szám. —

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.

Au sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală. — Prețul curent se trimite gratuit. — Se caută contra vauzătorii

— Corespondența se face în limba maghiară, germană și franceză —

Croitorie românească.

Am onoare a aduce la cunoștința domnilor români, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

mi-am asortat bolta cu cele mai fine și elegante stofe,

și cumpărând pe bani gata, sunt în poziția de a lucra foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de iarnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept aceea orice român are datoria și e rugat a comanda la firma românească, totodată va face și economie.

Rugând sprijinul domnilor români sunt

cu deosebită stimă:

Nicolau Iosif,

Arad, strada Deak Ferencz 31.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : Debreczen : : *farmacia : : <krany egyszaru>*

Numai există reumă!

Cine voește să soape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici **1 sticlă mare 2.65 Cor.** cu îndrumare, **3 sticle mari 6.65 Cor.** cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Medicament pentru vâpsirea părului. Efect în momentul e stingării vopsele e de albastru, ca părul sau mustașa o lăsa să absoarbă culoarea ce o dorește. Nu înfruntă sprețe părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru erejerea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie nevenuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scuti prin lege. Un borcan 50 ml. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 1.50 Cor. Cu rambursă gratis.

La „Sapa de aur“.

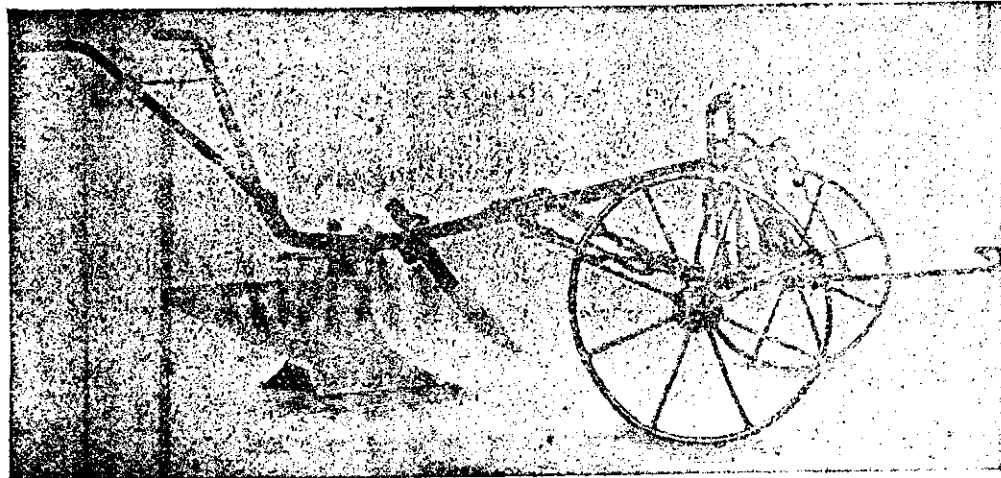
Telefon nr. 604.

Frații BURZA

ARAD,

BOROS BÉNI-TÉR 1.

Fierărie, arme și mașini economice.

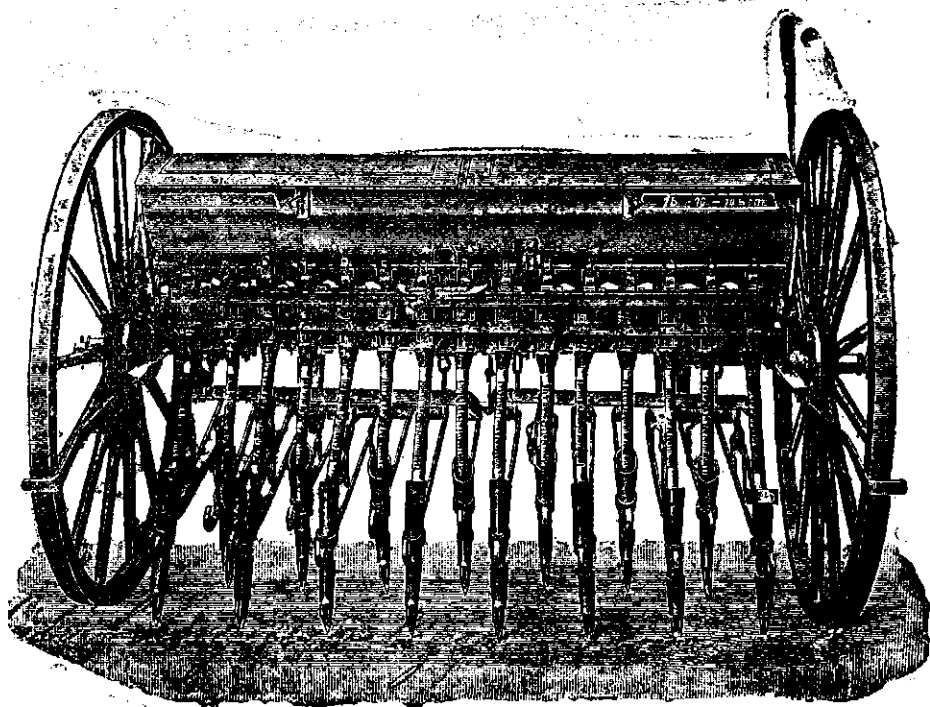
Recomandă
magazinul lor bine
asortat de fierării

și

tot felul de arme și
mașini economice

cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Preț-curent la dorință trimitem gratuit și franco.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijește destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este **Lichidul „Elza“ pentru mâni**

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru conservarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza“ pentru mâni după o folosință de 3 ori face mâinile ca să se ate. Mâni roșii după 3 zile le înalbește. E cu totul nestricăcioasă. Pe când glicerina, crema de glicerin și altele, după o folosință mai îndelungată înegresc mâinile. Lichidul „Elza“ pentru mâni face mâinile albe ca zăpada. Glicerina, crema de glicerin și altele fiind aleoase sunt neplăcute și grețoase. Lichidul „Elza“ pentru mâni, îndată să atearbe. Dacă folosiți zilnic lichidul „Elza“ mâinile vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scutește de stricăciunea vântului.

Prețul 30 fileri.

Se poate căpăta la preparatorul **Kertész Ernő** — farmacia la — St. Anton de Padua Szabadka, Szegedi ut.

Magazin principal la Vojtek și Weisz droagerie în Arad.

ASGULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucurată de renumele bun al bucăroasă, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

„Bibor paprika“

Cel mai bun aromă e ardeiul pat. a lui KÁLMÁN care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nestricăcioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6— cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1.80 cor.
1 „ „ 1/2 „ 3.30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănle și prăvălie de coloniale. — Poftiți și cercați! Nenumăraose epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

In laboratorul medical „Erdélyi“ a lui

Papp György

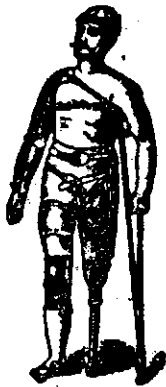
din Cluj — Kolozsvár, piața Mátyás-király 5. (Lângă prăvălia Akoutz Sándor.)

Se pot căpăta:

Ochielari conform prescrierii medicale sau pe ales dela 70 fil. In sus
Telescoape și ochiane pentru teatru — dela 5 cor. In sus.

Bandagii, legătoare pentru pânțec, etc. ciorapi de cauciuc se pregătesc după măsură.

Termometre pentru chilli, case și băi.

Irigatoare ajustate complet dela 3 K in sus.
Injectoare dela 30 fil.
Legătoare „Diana“ ajustate dela 2 K in sus.
Articlii „Olana“ 1 pachet, (6 buc.) 60 fileri.
Pesarii conform prescrierii medicale.
Specialități de beșici de gumă.
Primește ori-ce reparații și acuziul de brânșă aceasta cu prețuri moderate.

In atențiunea celor ce zidesc case! și a proprietarilor de vii!

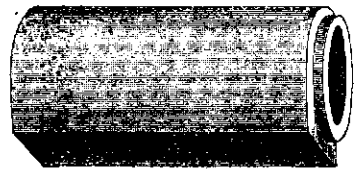
Fabrică de cement in Pâncota, LENGYEL SANDOR és Társa.

Telefon Pankota 9.

Primește spre lucrare cu beton beton de fier:

iesle in grajduri, bazine pentru apă și comină, etc. fântane și alte canaluri; fundamente și altele.

Liferează: țevii de cement in diferite mărimi, țevii de fântână, țigle pentru acoperiș, valaie spre diferite scopuri, vase de apă de ploaie și pentru stropirea viței, plăci de cement, cement de portland ș. a.

Cumpărați cel mai frumos și cel mai bogat calendar românesc dela noi

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN“

pe anul 1910. Se estinde pe 196 pagini, înpodobite cu 80 de chipuri.

Invălițoarea este de toată frumusețea, lucrată de renumitul desemnator român din București: dl Ari Murnu.

CUPRINSUL CALENDARULUI:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni împodobite cu motive românești admirabile lucrate de dl A. Murnu. 2. Semnele cerești. 3. Regentul anului. 4. Semnele cronologice ale anului 1910. 5. Zile schimbătoare peste an. 6. Sărbători impuse de lege. 7. Posturile. 8. Deslegarea posturilor. 9. Intunecimi. 10. Zodiile. 11. Anotimpurile. 12. Calendarul jidovesc. 13. Calendarul economic pe 1910. 14. Prevestiri. 15. Timpul vântului. 16. Domnitorii Ungariei. 17. Valoarea banilor, explicație folositoare pentru cei ce călătoresc în străinătate. 18. Cursul lunei în anul 1910. 19. Când fată vitele? 20. Posta. 21. Călătoria cu trenul. 24. Europa. Descrierea fiecărei țări cu toate amănunțele, după datele oficioase din 1908. 25. America: Statele unite. 36. Tabela de a socoti cametele după 1 an, 1 lună sau 1 zi. 37. Catalogul advocaților români din Ungaria. Dăm în ordine alfabetică toate orașele în cari locuiesc aovocați români. — **Partea literară:** 39. In pragul libertății (amintiri din temnița Seghedinului) de Gh. Stoica. 41. La Bada George de D. Birăuțiu. 42. Anexarea Bosniei și Herțegovinei cu un chip. 43. Centenarul nașterii lui Șaguna cu fotografia marelui arhierue. 44. Serbarea din Chizeni cu două chipuri. 45. Bărbați mari a României cu mai multe fotografii. 48. Trei luptători cu fotografia dlui Russu-Șirianu, D. Birăuțiu și Gh. Stoica. 49. Viața și obiceiurile românilor emigrați în America-Nordică. Acest articol scris de confratele nostru

I. Terigariu, ne dă un chip real despre starea fraților noștrii emigrați de aici în America (cu două chipuri). 52. Morții noștrii. 54. Din minunățiile zilelor noastre. Un articol interesant în care ne ocupăm cu tot ce s'a inventat nou pe rotogolul pământului în cursul anului 1909 cu o mulțime de chipuri. 57. Incasarea mecanică a banilor în America cu 3 chipuri. 62. Cutremurul de pământ din Messina. Descrierea amănunțită a nimicirii orașului din Sicilia cu 3 chipuri. 64. Răvașul anului dela 1 Octomvrie 1908 până la 1 Octomvrie 1909. Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal și Bănat. Consemnarea târgurilor e făcută în modul cel mai exact după datele cele mai noi.

Dintre ilustrațiile călindarului înșirăm: Fotografia Ven. domn Gheorghe Pop de Băsești preș. partidului național român. Dr. Teodor Mihali cu doamna. Oaspeții cari au luat parte la depunerea petrei fundamentale a bisericii din Chizeni. Dl deputat Dr. Teodor Mihali, preș. clubului deputaților naționali ținându-și darea de seamă în Ileandamare. Biserica gr.-or. român din Cacova (Bănat). Bărbați mari ai României: Alexandru Ioan Cuza, Dimitrie Sturdza, D. Spiru Haret. Emil Costinescu. V. G. Morțum, Barbu Ștefan Delavrancea. Trei luptători: Dl I. Russu-Șirianu, E. Birăuțiu, G. Stoica. Un grup de români, cari trăiesc azi în America. Membrii societății »Bănățanul« din Philadelphia Pa, cari, au predat piesa teatrală »Nunta țărănească«.

Prețul unui exemplar 40 fileri. (porto postal 10 fileri). Aceia cari cumpăra cu bani gata spre vânzare dela 15 calendare în sus le dăm **bucata** cu 14 **crușeri** adică 28 fileri. Poșta o plătește însă cel-ce comandă și anume :: :: 72 de fileri pentru 25 calendare. Douăzeci și cinci de calendare cu postă cu tot costă 7 coroane 72 fileri. :: :: **In curând va apare și calendarul umoristic „CUCU“ și calendarul „FOII ILUSTRATE“.** Comandele să se adreseze la: **Administrația „POPORUL ROMÂN“ Budapesta, VII., István-ut 11.**

La apotecarul CORNEL N. DEMETER

în Orăștie — Szászváros (lângă bisericile evang. reform)

se capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale

„Dolicin“ folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tuse, nădușală (asthma) și tuse sacă, cefiră în fine despre admirabilul «DOLICIN» care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutatea de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, se vindecă! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încât mai ușor să rupe! Ferbințele și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. **Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. **Prețul 1 cor.**

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, iucăt pe lângă întrebuițarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea-s, sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferau de oase, podagra, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrintituri, ba chiar și de aceia cari suferau în morburile de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută când în mână, când în picioare, când apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuițat și «CASPICUL», carele aplicându-l i-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se de groaznicile acelea de dureri! **Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul «morbul tinerețelor» care negliându-se, mai târziu se ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferau în boalele acestea, întrebuițând «KALJODSARSA-PARILUL» i-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se și tămăduindu-se de aceste morburii grele! **Prețul sticlei este 2 cor.**

Centaurin. E de minune câți oameni sufer de durere de stomac, sgârșiri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mâncare, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci pierzând din puteri — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale «CENTAURINUL» este de mare efect. «Centaurinul» e introdus în fieștecăre familie ca leac de casă, încât la orice boală sau dureri și sgârșiri de stomac, numai decât să întrebuițeze! **Prețul este 1 cor. 50 fil. și 2 cor.**

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decât comande «LAXBONBONS»-ul, având efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zaharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. **Prețul 80 fileri.**

Pentru toate scrieți, trimițând banii înainte, ori cerând să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela poștă), dela

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). **Prețul 80 fileri.**

Prav contra opăritului la copii. **Prețul 60 fileri.**

Prav contra asudatului la mâini și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kaskó), 1 cor. 20 fil.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet poștal de 5 kko: 7 coroane —

II. Preparate cosmetice.

Pentru frumusețea și curățenie! — — —
Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și finețea deosebită! **Delătorează tot felul de pete, bubife, pistonii (mltesser) de pe mână și față, netezește și sbârciturile.** Conținut nestrucios pentru față și mâni. **Prețul 60 fileri.**

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! **Prețul 70 fil.**

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că față e pudrată. Întrebuițată cu creamul de benzoe mygdale, scuteste de nemărire neplăcută ale vântului și soarelui! Este în culoare albă, roză și galbenă. **Prețul 1 coroană.**

Veturien-Parfium. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămoare și scumpie (iorgovan). **Prețul 1 coroană 60 fil.**

„Ideal“, cel mai nou parfum. **Prețul 2 coroane.**

„Apa de gură Cremsier“. (Albă sau roșie), delătorează durerile dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebuițată cu **pravul de dinți „Cremsier“** face dinții foarte frumoși! **Prețul 80 fil.** — **Pravul de dinți „Cremsier“** face dinții albi. **Prețul 70 fileri.** — **Perii de dinți, fine.** Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. **Prețul 1 cor. 40 fil.** — **China tannopomada:** pentru creșterea părului. **Prețul 70 fil.** — **Olen de nucă:** extract de nucă oleioasă, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte

pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoitoare și întăritoare, cum și rum și licier! — —

Cine voiește a-și pregăti singur **beuturi bune și ieftine**, ba și rum și licieruri foarte fine: întrebuițeze aceste extracte!

Îți poți face: **Rachiu de drojdie.** Beutură dulce de vișine. **Rachiu de bucate.** **Borovicica.** **Rachiu de prune.** **Șlivoviță.** **Rum fin** pentru thee.

Apoi licieruri: **Allasch.** De pere, cireșe. **Marscaino.** De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare extracte!

Apotecarul CORNEL N. DEMETER, Orăștie - Szászváros.

Mașină de spălat „Weltwunder“

cea mai bună și ieftină în lume.

Prețul cor. 40 —

Se capătă dela toate fierăriile mai de seamă sau direct dela

Societatea „Weltwunder Company“

WILHELM OBERTH

Mediaș — Medgyes (Transilvania).

— — — Prospecte trimite gratis. — — —

La trimiterea înainte a cor. 40.—, mașina se expediază franco.

Fondată la 1840.

Werner

fabrică de pian, pianine și cimbele, aranjată pe putere de mașini

Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanță solidă expediază și cu favorul de **plătiri în rate lunare.**

Prima fabrică germană vieneză de pian, pianine și cimbalme.

Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.

Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**

Oltoiori de struguri
 expoziază, garantând de soi viță americană netedă și cu rădăcni, precum și în diferite soiuri recunoscute de trainice asortiment bogat;

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep
 proprietar: **Caspari Frigyes,**
 Medgyes 16. sz. (Nagyküküllő megye).
 Pofliji și cereți prețuri curente ilustrate!
 Din prețul curent se pot cere scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Cele mai bune
orologe
 — cele mai solide și cele mai după modă —
juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria
BRAUSWETTER JÁNOS
 orologier în **SZEGED.**
 CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
 Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

